

Հ Ա Շ Վ Ե Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶՊԵՏԻ

2016 ԹՎԱԿԱՆԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՄԱՐԶԻ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

ՏԱՐԱԾՔԸ (ՀՀ տարածքի 15.1%-ը).....	4506 քառ.կմ
ԲՆԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆԸ (ՀՀ բնակչ.4.7%)	139,3 հազ. մարդ
որից քաղաքային.....	94,0 հազար մարդ
գյուղական.....	45,3 հազար մարդ
ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ԽՏՈՒԹՅՈՒՆԸ	30,9 մարդ/կմ.ք.
ՀԱՄԱՅՆՔՆԵՐԻ ԹԻՎԸ	72
որից բացառապես գյուղական բնակավայրեր ընդգրկող համայնքներ	66
ԲՆԱԿԱՎԱՅՐԵՐԻ ԹԻՎԸ	135
որից սահմանամերձ, լեռնային եւ բարձր լեռնային.....	105
ՍԱՀՄԱՆԻ ԵՐԿԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	472 կմ
Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ	42 կմ
Ադրբեջանի Հանրապետության հետ (Նախիջևանի Ինքնավար հանրապետություն)	110 կմ
ՄԱՐԶԿԵՆՏՐՈՆԸ	ք. Կապան

Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզը, պահպանելով պատմականորեն ձևավորված իր կարևորագույն աշխարհաքաղաքական և ռազմավարական նշանակությունը, հանդիսանում է արտաքին աշխարհի հետ ցամաքային կապի հարավային միակ դարպասը և Լեռնային Ղարաբաղի Հանրապետության հետ կապի առանցքային օղակը:

Մարզը, զբաղեցնելով հանրապետության տարածքի ավելի քան 15 տոկոսը, աչքի է ընկնում հարուստ բնահումքային ռեսուրսներով, բուսական և կենդանական աշխարհի բացառիկ բազմազանությամբ, հնագիտական, պատմամշակութային և բնական հուշարձաններով, որոնք կարևոր նախապայման են տարածաշրջանում զբոսաշրջության զարգացման համար: Ամենահայտնիներն են Տաթևի վանքը, Որոտնա վանքը, Վահանավանքը, Բղենո Նորավանքը, Երիցավանքը, Թանահատի վանքը, Սիսավանի եկեղեցին, Բաղաբերդը, Երնջակի բերդը, Աղիտուփ դամբարանային հուշարձանը, Սիսիանի նեոլիթի ժամանակաշրջանի դամբարանաբլուրը, Զորաց քարերի հնագույն աստղադիտարանը, Ուղտասարի ժայռապատկերները, Մեղրի քաղաքի փոքր թաղի եկեղեցին և քաղաքի պաշտպանական նշանակության աշտարակները:

Բնական հուշարձաններից հայտնի են Գորիսի և Խնձորեսկի «բուրգերն» ու քարայրերը, Շաքիի ջրվեժը (18մ)՝ Փոքր Կովկասի ամենախոշոր ջրվեժը, Որոտանի և Ողջիի կիրճերը, «Սատանի կամուրջը», Ծավի՝ աշխարհի ամենամեծ բնական սոսիների ռելիկտային պուրակը (60 հա), Շիկահողի արգելոցը, «Զանգեզուր» արգելավայրը, «Արևիկ» ազգային պարկը, Մթնածորի անտառը, «Խուստուփ» արգելավայրը:

Օգտակար հանածոներից մարզը հարուստ է երկաթի, գրանիտի, ոսկու, պղնձի, մոլիբդենի, կրաքարի, մարմարի, պերլիտի, մալաքիտի, ավազի հանքային և այլ տեսակի հանքավայրերով: Բնական պաշարների առկայության և շահագործման առումով առավել հանրահայտ են Քաջարանի, Կապանի, Ագարակի, Դաստակերտի, Լիճքի, Սվարանցի մոլիբդենի, պղնձի, ոսկու և հազվագյուտ այլ մետաղների հանքավայրերը:

Մարզն ունի հիդրոէներգետիկ մեծ ռեսուրսներ, բերրի սևահողեր, անտառներ և ալպյան մարգագետիններ:

Մարզին բնորոշ են բարձր գոտիականությունը (միջին բարձրությունը ծովի մակերևույթից կազմում է շուրջ 2200մ.) և կլիմայական տիպերի մեծ բազմազանությունը՝ մերձարևադարձայինից մինչև մերձբևեռային, խիստ ցուրտ ձմեռներով: Տարեկան միջին ջերմաստիճանը ցածրադիր վայրերում +10 աստիճան է, բարձրադիր վայրերում +6,6 աստիճան:

Մարզի տարածքի մեծ մասը զբաղեցնում են լեռնաշղթաները՝ Զանգեզուրի Բարգուշատի, Մեղրիի և Ղարաբաղի բարձրավանդակը:

Ամենաբարձր լեռնագագաթը Կապուտջուղն է՝ երկրորդը հանրապետությունում (3906մ), ամենացածր կետը ծովի մակերևույթից 375 մետր է (Մեղրիի տարածաշրջան): Խոշոր գետերն են՝ Որոտանը, Ողջին, Մեղրին. բնական և արհեստական ջրավազաններից հայտնի են Կապույտ լիճը, Սև ջուր և Գյուլ-գյուլ լճակները, Շամբի, Տոլրսի և Սպանդարյանի ջրամբարները:

Մարզը, ունենալով արտադրական մեծ ներուժ և հանդիսանալով հանրապետության ամենախոշոր վարչական և արտադրական (տնտեսական) միավորներից մեկը, դեռևս մնում է համեմատաբար նոսր բնակեցված (բնակչության միջին խտությունը ավելի քան 3 անգամ ցածր է հանրապետության՝ չհաշված Երևան քաղաքը, միջին խտությունից), տնտեսապես համեմատաբար թույլ յուրացված, սոցիալ-տնտեսական և ժողովրդագրական ընդհանուր և ուրույն հիմնախնդիրներ ունեցող տարածաշրջաններից մեկը:

Մարզում առկա հիմնախնդիրներն առավելապես պայմանավորված են՝

- մայրաքաղաքից ունեցած մեծ հեռավորությամբ և տրանսպորտային հաղորդակցության այլընտրանքային միջոցների բացակայությամբ.
- ուրբանիզացիայի բարձր աստիճանով (բնակչության ավելի քան 67.5%-ը կենտրոնացված է քաղաքային համայնքներում) և վերջինիս հետ շաղկապված՝ գործազրկության բարձր մակարդակով (մոտ 12%-2014թ.), ինչպես նաև բնակչության զգալի մասի ցածր եկամուտներով.
- արտաքին ներդրումների և ենթակառուցվածքների զարգացվածության ցածր աստիճանով.
- սահմանամերձ, լեռնային, բարձր լեռնային՝ սակավամարդ բնակավայրերի մեծ թվով (80%).

Մարզի տնտեսության ընդհանուր ծավալում գերակշռողը արդյունաբերության և գյուղատնտեսության ճյուղերն են /հանրապետության արդյունաբերության ընդհանուր ծավալում նախնական տվյալներով մարզի չափաբաժինը կազմում է 14.9%:/

Բեռնափոխադրումները մարզում իրականացվել են բացառապես ավտոմոբիլային տրանսպորտով:

Մարզում շարունակվում է պահպանվել անհրաժեշտ նախապայմաններ բազմաճյուղ տնտեսության կազմակերպման և զարգացման համար:

Մարզպետարանի գործունեության կազմակերպման ընդհանուր հարցեր

Մարզում կառավարության տարածքային քաղաքականությունն իրականացվել է պետական և համայնքային շահերի ներդաշնակման, հանրապետական գործադիր մարմինների և նրանց տարածքային ծառայությունների հետ համագործակցության և գործողությունների փոխհամաձայնեցման հիման վրա:

Օրենսդրությամբ վերապահված լիազորությունների շրջանակում մարզպետը ապահովել է ՀՀ օրենքների, ՀՀ Նախագահի հրամանագրերի, կարգադրությունների, ՀՀ կառավարության և վարչապետի որոշումների, հանրապետական գործադիր մարմինների հրամանների, ինչպես նաև նորմատիվ այլ իրավական ակտերի կատարումը:

Ընթացիկ աշխատանքները կազմակերպվել են մարզպետի տեղակալների, մարզպետարանի աշխատակազմի ղեկավարի կողմից մարզպետարանի աշխատակազմի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների աշխատանքների համակարգման միջոցով՝ մարզպետարանի կանոնադրության և աշխատակազմի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների կանոնադրություններին ու աշխատանքային ծրագրերին համապատասխան:

Սահմանված կարգով կազմակերպվել է մարզային ենթակայության 134 կազմակերպությունների գործունեությունը, համակարգվել հանրապետական գործադիր մարմինների ավելի քան 60 տարածքային ծառայությունների աշխատանքը:

Մարզպետարանի 2016թ. գործունեության համար հստակեցվել էին մարզի զարգացման հիմնական ուղղությունները, մարզում առկա և առաջնահերթ լուծում պահանջող սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրները, դրանց լուծման համար մշակվել անհրաժեշտ միջոցառումների ծրագրեր, որոնք տեղ են գտել մարզի 2014-2017 թվականների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի հիման վրա կազմված 2016 թվականի տարեկան աշխատանքային պլանում, մարզպետարանի աշխատակազմի և կառուցվածքային ստորաբաժանումների աշխատանքային ծրագրերում:

2016 թվականի տարեկան աշխատանքային պլանի և աշխատանքային ծրագրերի համաձայն մարզպետի գործունեության և մարզի սոցիալ-տնտեսական զարգացման հիմնական ուղղություններն ու առաջնահերթություններն էին՝

- մարզի տնտեսության աճի տեմպերի արագացումը. բնակչության եկամուտների աճը և աղքատության կրճատումը.
- մարզի տնտեսության դիվերսիֆիկացիայի ծրագրի կազմումը և համապատասխան աշխատանքների իրականացումը.
- բնակչության զբաղվածության աճի, աշխատատեղերի, կենսագործունեության բարենպաստ պայմանների ստեղծման, արտագաղթի կանխարգելման օժանդակումը.
- գործարար և ներդրումային միջավայրի շարունակական բարելավումը, փոքր և միջին ձեռներեցության զարգացման համար նպաստավոր պայմանների ստեղծումը.

- քաղաքաշինության ոլորտում առկա խնդիրների թիրախավորումը և համալիր լուծումը.
- գուղատնտեսության արդիականացման և ագրոբիզնեսի զարգացման օժանդակումը.
- շրջակա միջավայրի պահպանման նկատմամբ վերահսկողության ուժեղացումը՝
- որակյալ կրթական, առողջապահական և մշակութային ծառայությունների զարգացման օժանդակումը և դրանց մատչելիության ապահովումը.
- մարզի տարածքում մշակութային և հոգևոր ժառանգության պահպանման, ազգային արժեքների և ավանդույթների վերարտադրության ու զարգացման համար նպաստավոր պայմանների ստեղծումը.
- մարզում կրթության առանձնահատուկ կարիքներ ունեցող երեխաների ուսուցման և դաստիարակության, նրանց բնականոն զարգացման ու սոցիալական ինտեգրացիայի համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումը.
- բնակչությանը տրամադրվող սոցիալական ծառայությունների որակի և մատչելիության աստիճանի բարձրացումը, հասարակության սոցիալական խոցելի և սահմանափակ կարողություններով խմբերին ծառայությունների թիրախային մատուցումը.
- տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման արդյունավետության բարձրացմանն օժանդակումը, մարզային և համայնքային ենթակառուցվածքների զարգացումը,
- սահմանամերձ և սոցիալապես խոցելի համայնքների համար հատուկ օժանդակության ծրագրերի իրականացումը.
- տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների նկատմամբ վստահության բարձրացումը՝ հանրային կառավարման համակարգում հրապարակայնության, թափանցիկության և հաշվետվողականության ապահովմամբ.
- արտաքին կապերի ընդլայնմանն ու զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը.
- միջազգային և դոնոր կազմակերպությունների, հիմնադրամների հետ տարվող աշխատանքների արդյունավետության բարձրացումը և նրանց կողմից նպատակային ծրագրերի իրականացման օժանդակումը.
- հողերի միավորման ծրագրերի և հողի շուկայի ձևավորման աջակցումը.
- արտակարգ իրավիճակների պայմաններում բնակչության պաշտպանության կազմակերպման և իրականացման ապահովումը.
- մարզում և հարակից տարածքներում տեղակայված ՀՀ զինված ուժերի և ՌԴ սահմանապահ զորքերի ստորաբաժանումների հետ համագործակցության իրականացումը, Հայոց բանակի մարտունակության բարձրացմանն օժանդակումը:

Մարզպետարանի աշխատակազմի, մարզային ենթակայության կազմակերպությունների միջոցով, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների համաձայնեցված համագործակցության, պետական և համայնքային շահերի ներդաշնակ զուգորդման արդյունքում հնարավոր է եղել ապահովել մարզի_սոցիալ-

տնտեսական վիճակի կայունացմանն ու բարելավմանն ուղղված ՀՀ կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացումը:

Կցվում է մարզի սոցիալ-տնտեսական վիճակը և մարզպետարանի գործունեությունը բնութագրող առանձին ցուցանիշների մասին տեղեկանքը (հավելված N 1):

Հաշվետու ժամանակաշրջանում մարզպետի կողմից հրավիրվել է մարզխորհրդի 4 նիստ, համայնքների, հանրապետական գործադիր մարմինների, մարզային ենթակայության կազմակերպությունների և մարզպետարանի ստորաբաժանումների ղեկավարների հետ անցկացվել 35 խորհրդակցություն, որից 15-ը՝ արտագնա: Մարզխորհրդի նիստերում, խորհրդակցություններում քննարկվել են մարզի ընդհանուր սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի, կրթության, մշակույթի և սպորտի, առողջապահության և սոցիալական ապահովության խնդիրներին առնչվող, քաղաքաշինության, գյուղատնտեսության և հողօգտագործման, սոցիալական տարբեր ծրագրերի իրագործման, զորակոչի կազմակերպման հետ կապված և այլ հարցեր: Քննարկումների արդյունքներում տրվել են համապատասխան հանձնարարականներ, մշակվել և իրականացվել անհրաժեշտ միջոցառումներ, առանձին հարցերի ու խնդիրների լուծման համար առաջարկություններ ներկայացվել ՀՀ կառավարություն, նախարարություններ և գերատեսչություններ:

Ուշադրության կենտրոնում են եղել ՀՀ օրենսդրության պահանջների կատարման ապահովման ուղղությամբ մարզում իրականացվող աշխատանքների ընթացքը, ինչպես նաև ՀՀ կառավարության և վարչապետի որոշումներով օպերատիվ լուծում պահանջող հարցերը:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում, մարզի սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավման և ծագած խնդիրները լուծելու նպատակով, ՀՀ կառավարությանը և նախարարություններին է ներկայացվել 110 առաջարկություն և միջնորդություն, որից 71-ը լուծում է ստացել, 24-ը ընթացքի մեջ է, մերժվել է 15-ը: Ներկայացվել է ՀՀ կառավարության որոշման 3 նախագիծ. ընդունվել է 3-ը:

Մարզպետարանի աշխատակազմի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների ուսումնասիրությունների և քննարկումների հիման վրա մարզպետի կողմից առաջարկություններ են ներկայացվել մի շարք օրենքների նախագծերում, օրենքներում փոփոխություններ կատարելու և այլ իրավական ակտերի ու նախագծերի վերաբերյալ:

Համակարգված աշխատանք է տարվել մարզում առկա հիմնախնդիրների լուծման առանձին ծրագրային առաջարկությունները ՀՀ կառավարություն ներկայացնելու, ինչպես նաև ՀՀ պետբյուջեի 2017թ. նախագծի կազմման և ՀՀ Սյունիքի մարզի սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավման ուղղությամբ:

Ի կատարումն «Հայաստանի Հանրապետության 2016-2025 թվականների տարածքային զարգացման ռազմավարությանը հավանություն տալու մասին» արձանագրային որոշման 24-րդ կետի ՀՀ Սյունիքի մարզպետի որոշմամբ հաստատվել է Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզի տարածքային զարգացման ռազմավարության մշակման մարզային հանձնաժողովի կազմը և ժամանակացույցը:

Մարզի համայնքներում ավարտվել են համայնքների զարգացման հնգամյա ծրագրերի մշակման և հաստատման գործընթացները՝ նոր մեթոդաբանության համաձայն: Աշխատանքներում ներգրավված են ԵԱՀԿ փորձագետներ:

Կազմակերպվել է «ՀՀ Սյունիքի մարզի 2017-2025 թվականների տարածքային զարգացման ռազմավարության» առկա իրավիճակի և ՍՎՈՏ վերլուծության քննարկումը:

Փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման ուղղությամբ տարվող աշխատանքները որոշակիորեն նպաստել են զբաղվածության մակարդակի բարձրացմանը, բնակչությանը մատուցվող ծառայությունների շրջանակի ընդլայնմանը, մրցակցային միջավայրի բարելավմանը, միջմարզային կոոպերացիայի ստեղծմանը, պետական և տեղական բյուջեների եկամուտների ավելացմանը:

Սկսվել են Սյունիքի մարզում (առաջինը ՀՀ և միակը մարզերում) GIS-ի (աշխարհագրական եկրատեղեկատվական համակարգ) հարթակի միջոցով ենթակառուցվածքների և տնտեսության էլեկտրոնային կառավարման համակարգի ներդրման աշխատանքները և համապատասխան ուսումնասիրությունները:

Մարզպետի նախաձեռնությամբ Կապան քաղաքում նախատեսվում է կառուցել 2 գործարան՝ մետաղական խողովակների և ռետինե արտադրանքի:

ԵՄ դրամաշնորհի և ՀՀ կառավարության կողմից տրվող համաֆինանսավորմամբ 2014թ. հայտարարված պիլոտային տարածքային զարգացման ծրագրերի մրցույթում ՀՀ Սյունիքի մարզից ներկայացված 4 հայտերից 3-ը 2016թ. դեկտեմբերին հաղթող ճանաչվեցին: Դրանք են՝ փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացման (տուրիզմ, սննդի վերամշակում) ոլորտում՝ Սյունիքի, Լոռու և Արմավիրի մարզեր - 1.604.808 եվրո, բնապահպանության ոլորտում՝ Սյունիքի և Վայոց Ձորի մարզեր - 749.963.55 եվրո և գյուղատնտեսության (սննդի վերամշակում) և վերականգնվող էներգետիկայի ոլորտներում՝ Սյունիքի և Գեղարքունիքի մարզեր - 1.340.995 եվրո գումարով:

ՀՀ Սյունիքի մարզի 2014-2017 թվականների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրով մարզում առկա 2 ներդրումային ծրագրեր ներկայացվել են ՀՀ կառավարությանը, ՀՀ տնտեսական զարգացման և ներդրումների նախարարությանը:

Շարունակվել է միջազգային կառույցների, բարեգործական կազմակերպությունների և հիմնադրամների հետ ակտիվ համագործակցությունը:

Մարզի սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավման, ինչպես նաև առաջնահերթ լուծում պահանջող հիմնախնդիրների լուծման նպատակով տարվա ընթացքում տեղական և միջազգային կառույցների, հիմնադրամների և բարեգործական կազմակերպությունների միջոցով, ընդգրկելով մարզի գրեթե բոլոր համայնքները, նախնական տվյալներով իրականացվել են շուրջ 24.5 մլրդ. դրամի ներդրումային, հումանիտար և վարկային ծրագրեր (հավելված N 2):

Մարզպետարանի կարևորագույն խնդիրներից է եղել փոքր և միջին ձեռնարկատիրության զարգացմանը աջակցելը և դրա համար անհրաժեշտ պայմանների ստեղծումը, հաշվի առնելով, որ փոքր և միջին ձեռնարկությունները հիմնականում օգտագործում են տեղական ռեսուրսներ, չեն պահանջում խոշոր ներդրումներ և աշխատատեղեր են ապահովում համեմատաբար կարճ ժամանակահատվածում: Նշված խնդիրների լուծման, փոքր և միջին ձեռնարկատիրության աջակցման և մարզի սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավման նպատակով, ՀՀ կառավարության որոշմամբ, ստեղծվել է «Սյունիքի մարզի զարգացման և ներդրման» հիմնադրամը:

Մարզպետարանի 2016թ. գործունեության համար հստակեցվել էին մարզի զարգացման հիմնական ուղղությունները, մարզում առկա և առաջնահերթ լուծում պահանջող սոցիալ-տնտեսական հիմնախնդիրները, դրանց լուծման համար մշակվել անհրաժեշտ միջոցառումների ծրագրեր, որոնք տեղ են գտել մարզի 2014-2017 թվականների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի հիման վրա կազմված 2016 թվականի տարեկան աշխատանքային պլանում, մարզպետարանի աշխատակազմի և կառուցվածքային ստորաբաժանումների աշխատանքային ծրագրերում:

Իրականացվել են մոտ 9.0 մլրդ դրամի զարգացման և փոքր և միջին բիզնեսի աջակցման նպատակով՝ 14.0 մլրդ. դրամի վարկային (ՓՄՁ և գյուղատնտեսական) ծրագրեր:

Մարզի տնտեսության զարգացման համար էական ներդրումներ են իրականացվել, մասնավորապես՝

- Սյունիքի մարզպետարանի և ՇՀՀԳ-ի հետ հաստատվել և «Ռազմավարական զարգացման գործակալություն» ՀԿ-ի միջոցով 2016թ. իրականացվել է Գորիսի և Սիսիանի տարածաշրջանների համայնքներում անասնապահության զարգացման ծրագիրը՝ 265.0 մլն դրամի չափով.

- «Գյուղի զարգացման արդի նախաձեռնություն» (ԱՐԴԻ) ծրագրով մարզի Արծվանիկ համայնքում և Մեղրիի տարածաշրջանի 5 համայնքներում իրականացվել է գյուղական զարգացման ծրագրեր շուրջ 106.3 մլն դրամ ընդհանուր գումարով.

- Ասիական բանկի միջոցներով մարզում 2016թ. իրականացվել են շուրջ 96.0 մլն դրամի ծրագրեր.

- «Վորլդ Վիժն» ՄԲԿ միջոցով Կապանի, Սիսիանի և Գորիսի տարածաշրջաններում 2016թ. իրականացվել են 250.0 մլն դրամի առողջապահական, կրթական, մշակութային մի շարք ծրագրեր.

- ԵԱՀԿ Երևանյան գրասենյակի կողմից 2016 թվականին մարզում իրականացվել է 57.7 մլն դրամի ծրագրեր:

- «Իստեյտ մենեջմենթ ենդ ադմինիստրեյշն քամինի» ՓԲԸ միջոցներով 2016 թվականին մարզում իրականացվել են 232.8 մլն դրամի ծրագրեր:

- Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամի միջոցներով 2016 թվականին մարզում իրականացվել են 95.2 մլն դրամի ծրագրեր:

- ՀՀ կառավարության աշխատակազմի «Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման» ԾԻԳ ՊՀ միջոցներով մարզում իրականացվել են շուրջ 1932.9 մլն դրամի ներդրումներ:

- «Ագարակի ՊՄԿ» ՓԲԸ-ի միջոցներով մարզում իրականացվել են շուրջ 619.7 մլն դրամի ներդրումներ:

- «Զանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ-ի միջոցներով մարզի համայնքներում կատարվել են շուրջ 1.9 մլրդ. դրամի ներդրումներ:

- «Կապանի ԼՀԿ» ՓԲԸ-ի միջոցներով մարզում իրականացվել են շուրջ 1.9 մլրդ. դրամի ներդրումներ:

- Հայաստանի ՓՄՁ ԶԱԿ-ը սկսնակ և գործող ՓՄՁ սուբյեկտներին ֆինանսական աջակցություն ծրագրի շրջանակներում տրամադրվել է 5.0 մլն դրամի վարկ:

Ցուցաբերվել է շուրջ 1.5 մլրդ. դրամի մարդասիրական և ֆինանսական օգնություն:

2016թ. ընթացքում մարզում ստեղծվել են 37 նոր կազմակերպություններ (որից 26-ը Ա/Ձ)՝ 108 աշխատատեղով: 2016թ. դեկտեմբերի 1-ի դրությամբ մարզում առկա է 18035 աշխատատեղ:

Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով մարզպետարանի կողմից ուսումնասիրվել են մարզային ենթակայության 12 կազմակերպությունների և 30 համայնքների ղեկավարների ընդունած իրավական ակտերի համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրության պահանջներին և կազմվել համապատասխան արձանագրություններ:

Ուսումնասիրվել է մարզի քաղաքային և գյուղական համայնքներից ստացված ավագանիների նիստերում ընդունված 3233 որոշում, որից՝ 1957-ը՝ անհատական, 1276-ը՝ նորմատիվ: Դրանց՝ ՀՀ օրենսդրության համապատասխանության մասին կազմվել է 812 եզրակացություն:

2016թ-ի ընթացքում աուդիտի են ենթարկվել մարզային ենթակայության կրթական ոլորտի 35 ՊՈԱԿ, առողջապահական ոլորտի 9 ՓԲԸ, մարզպետարանի աշխատակազմի 5 ստորաբաժանում: Աուդիտի ընթացքում պարզվել է, որ ՀՀ օրենքների, նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջների պահպանման ուղղությամբ կան թերացումներ, բացթողումներ, հատկապես գնումների, հաշվապահական հաշվառման ստանդարտների ՀՀ օրենսդրության պահանջների պահպանման ուղղությամբ: Հայտնաբերված թերությունների վերացման ուղղությամբ աուդիտի միավորներին ցուցաբերվել է խորհրդատվական անհրաժեշտ օգնություն, տրվել հանձնարարականներ:

2016 թվականին մարզպետարանի հաստիքային միավորների թիվը 144 էր, որից 115-ը՝ քաղաքացիական ծառայության պաշտոններ:

Քաղաքացիական ծառայության խորհուրդ են ներկայացվել առաջարկություններ քաղաքացիական ծառայության անվանացանկում փոփոխություններ կատարելու, ինչպես նաև քաղաքացիական ծառայության թափուր պաշտոններ զբաղեցնելու համար մրցույթի և այդ պաշտոնները զբաղեցնող քաղաքացիական ծառայողների ատեստավորման վերաբերյալ, կազմվել թեստավորման և հարցազրույցի փուլերի համար հարցաշարեր, կատարվել համապատասխան փոփոխություններ քաղաքացիական ծառայողների պաշտոնների անձնագրերում:

2016թ. աշխատակազմի քաղաքացիական ծառայության թափուր պաշտոններ զբաղեցնելու համար անց է կացվել 9 մրցույթ (1-ը բարձրագույն՝ 4-ը գլխավոր, 4-ը առաջատար պաշտոնների համար): Ապահովվել է քաղծառայողների մեկ երրորդի վերապատրաստումը և ատեստավորումը, առավելագույն դասային աստիճան է շնորհվել 4 քաղաքացիական ծառայողի:

2016թ. ընդունվել է մարզպետի 128 որոշում, արձակվել 248 կարգադրություն, որոնք ուղղված են եղել ՀՀ կառավարության և վարչապետի որոշումների կատարման ապահովմանը, հանրապետական գործադիր մարմինների, նրանց տարածքային ծառայությունների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից բարձրացված հարցերի լուծմանը, մարզային ենթակայության կազմակերպությունների ու մարզպետարանի գործունեության բարելավմանը:

ՀՀ կառավարության, վարչապետի որոշումներին ու հանձնարարականներին, ընդհանուր առմամբ, սահմանված կարգով և պահանջվող ժամկետներում տրվել է համապատասխան ընթացք: Որոշ հանձնարարականներ կատարվել են ուշացումով՝

կապված աշխատանքի մեծ ծավալների, լրացուցիչ ուսումնասիրությունների անհրաժեշտության հետ կամ տեխնիկական պատճառներով:

2016 թվականին առաքվել է 6396 փաստաթուղթ, մարզպետարան մուտքագրվել՝ 10509 թղթակցություն, այդ թվում՝ ՀՀ Նախագահի աշխատակազմից՝ 3, ՀՀ Ազգային ժողովից՝ 5, ՀՀ վերահսկիչ պալատից՝ 2, ՀՀ կառավարության աշխատակազմից՝ 1199, ՀՀ նախարարություններից և գերատեսչություններից՝ 1189, հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայություններից և այլ կազմակերպություններից՝ 2363, տեղական ինքնակառավարման մարմիններից՝ 3652, քաղաքացիներից՝ 2051 դիմում, գաղտնի թղթակցություն՝ 45: ՀՀ Նախագահի աշխատակազմից մարզպետարան է վերահասցեագրվել 24, ՀՀ Ազգային ժողովից՝ 1, ՀՀ կառավարությունից և վարչապետի աշխատակազմից՝ 68, նախարարություններից՝ 10, ՀՀ Առաջին տիկնոջ գրասենյակից՝ 5 դիմում: Ստացված բոլոր դիմումներին սահմանված կարգով ընթացք է տրվել, կատարվել է նաև դրանց վերլուծությունը (կցվում է տեղեկանքը, հավելված N 3):

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2011 թվականի հոկտեմբերի 20-ի N 1510-Ն որոշմամբ սահմանված կարգի համաձայն ՀՀ կառավարության աշխատակազմ է ներկայացվել ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի աշխատակազմի 2017 թվականի նախնական աշխատանքային ծրագիրը, ընդունվել է գիտություն: Ընթացքի մեջ է 2016 թվականի աշխատանքային ծրագրով նախատեսված աշխատանքների կատարողականների գնահատման գործընթացը:

Կանոնակարգված է մարզպետի մոտ քաղաքացիների ընդունելությունը. ամսական մեկ անգամ մարզկենտրոնում (յուրաքանչյուր ամսվա վերջին երկուշաբթի օրը) կատարվել է քաղաքացիների ընդունելություն: Բացի այդ, քաղաքացիների ընդունելություն է կատարվել նաև մարզպետի՝ համայնքներ կատարած ամենամսյա այցելությունների ժամանակ: 2016թ. ընթացքում կատարվել է 808 քաղաքացիների ընդունելություն: Մարզպետի մոտ ընդունելության համար հերթագրված և ընդունելությանը մասնակցած քաղաքացիների վերաբերյալ տեղեկատվությունը պարբերաբար տեղադրվում է մարզպետարանի պաշտոնական կայքում:

Աշխատակազմի կառուցվածքային և առանձնացված ստորաբաժանումների ղեկավարները քաղաքացիների ընդունելությունը կազմակերպել են ամենօրյա, աշխատանքային կարգով:

Քաղաքացիների ընդունելության, նրանց դիմումների, բողոքների ու առաջարկությունների քննարկումների մասին հաշվետվությունը և այդ աշխատանքների վիճակի մասին ամփոփ տեղեկատվությունը սահմանված պարբերականությամբ ներկայացվել է ՀՀ կառավարություն:

Քաղաքացիների ընդունելության արդյունքների մասին տեղեկատվություն է ներկայացվում ՀՀ Նախագահի աշխատակազմ ու ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն:

Տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման ու համայնքային ծառայության հարցեր

Վարչական հսկողության 2016 թվականի աշխատանքային ծրագրի համաձայն մարզի 30 համայնքներում վարչական հսկողություն է իրականացվել տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության նկատմամբ:

Ուսումնասիրությունների արդյունքում արձանագրված թերություններն ու բացթողումները շտկվել են, օրենքով սահմանված գործառույթների իրականացումը համապատասխանեցվել է ՀՀ օրենսդրության պահանջներին: Կատարված աշխատանքների վերաբերյալ եռամսյակային հաղորդումներ են ներկայացվել ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն:

ՀՀ օրենսդրությամբ իրեն վերապահված իրավասությունների շրջանակներում մարզպետը 2016 թվականին ապահովել է ՀՀ ընտրական օրենսգրքով մարզպետին և համայնքների ղեկավարներին վերապահված լիազորությունների շրջանակներում մարզի 73 համայնքներում, այդ թվում նոր ստեղծված խոշորացված Տաթև, Գորայք, Գորիս, Մեղրի, Տեղ բազմաբնակավայր համայնքներում տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների հետ կապված գործառույթների իրականացումը՝ ընտրությունների նախապատրաստման ու անցկացման աշխատանքների մասով: Կազմակերպական օժանդակություն է ցույց տրվել համայնքների ղեկավարներին՝ ընտրությունների նախապատրաստման ու անցկացման՝ օրենքով սահմանված ընթացակարգերի ամբողջական իրականացումն, ինչպես նաև դրանց հրապարակայնությունն ու թափանցիկությունն ապահովելու ուղղությամբ:

Աշխատանքներ են տարվել Սյունիքի մարզում համայնքների խոշորացման գործընթացի պատշաճ կատարումն ապահովելու ուղղությամբ: Խոշորացման արդյունքում մարզում համայնքների թիվը հաշվետու տարում 109-ից իջել է 72-ի և 2017 թվականի հունվարի 1-ի դրությամբ կազմում է 72, որից Կապանի տարածաշրջանում՝ 37, Գորիսի տարածաշրջանում՝ 3, Սիսիանի տարածաշրջանում՝ 31, Մեղրու տարածաշրջանում՝ 1:

Մեթոդական և խորհրդատվական օգնություն է ցուցաբերվել նախկին համայնքների լուծարման և նոր համայնքների ձևավորման ու կայացման գործընթացներին, նորընտիր տեղական ինքնակառավարման մարմիններին՝ իրենց լիազորությունների ստանձնման ու գործունեության կազմակերպման հարցերում:

Կազմակերպվել է աջակցություն նոր ստեղծված խոշորացված համայնքներում համայնքապետարանների աշխատակազմերի կազմավորման և օրենքով սահմանված մյուս գործընթացների ապահովման աշխատանքներին:

Մարզպետարանը, սահմանված կարգով, իր իրավասությունների շրջանակներում լուծում է տվել տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից բարձրացված հարցերին, համապատասխան առաջարկություններ և միջնորդություններ է ներկայացրել ՀՀ կառավարություն և ՀՀ նախարարություններ:

Համագործակցելով համայնքային ծառայության ոլորտի պետական լիազոր մարմնի հետ, համակարգված աշխատանքներ են տարվել համայնքապետարանների աշխատակազմերում համայնքային ծառայության մասին ՀՀ օրենսդրությամբ

սահմանված ընթացակարգերի ամբողջական իրականացումն ապահովելու ուղղությամբ:

Ապահովվել է համայնքային ծառայության թափուր պաշտոններ համալրելու համար հայտարարված մրցույթների հրապարակայնությունը: Թափուր պաշտոնների համալրման նպատակով 2016 թվականի ընթացքում կայացել է 37 մրցույթ, ատեստավորվել է 13 համայնքային ծառայող: Անհրաժեշտ միջոցներ են ձեռնարկվել մարզի 8 համայնքներում կադրային գործի վարման նկատմամբ վերահսկողության շրջանակներում հայտնաբերված թերությունների վերացման ուղղությամբ:

Մարզպետարանը վերահսկողություն է իրականացրել և ցուցաբերել անհրաժեշտ օժանդակություն համայնքային ծառայողների վերապատրաստման գործընթացին: 2016 թվականին հերթական վերապատրաստում է անցել 19 համայնքային ծառայող:

Մարզպետարանը 2016 թվականին աշխատանքներ է տարել տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության բարելավման ուղղությամբ: Համայնքների ղեկավարների և աշխատակազմերի աշխատակիցների մասնագիտական գիտելիքների ու աշխատանքային ունակությունների կատարելագործման նպատակով պարբերաբար նրանց հետ, ըստ տարածաշրջանների, մարզպետարանի համապատասխան ստորաբաժանումների մասնագետների կողմից անց են կացվել ուսուցողական բնույթ ունեցող խորհրդակցություններ:

Աշխատանքներ են տարվել նաև աշխատակազմերի տեխնիկական վերազինման ուղղությամբ: Սեփական և արտաքին միջոցների ներգրավմամբ մարզի բոլոր համայնքներն ապահովված են համակարգչային տեխնիկայով, այդ համայնքներում գործում է ինտերնետային կապ: Համայնքների հետ էլեկտրոնային հեռահաղորդակցման ապահովման ու տեղեկատվության փոխանակման օպերատիվության նպատակով մարզպետարանի օժանդակությամբ բոլոր 72 համայնքներն ունեն էլեկտրոնային հասցեներ, աշխատանքներ են տարվել մարզի 44 համայնքներում ներդրված համայնքային կառավարման տեղեկատվական համակարգերի գործունեության արդյունավետության բարձրացման ուղղությամբ:

Մարզի համայնքներում հանրային իրազեկման գործընթացն արդյունավետ և օրենսդրության պահանջներին համապատասխան իրականացնելու նպատակով ձեռնարկվել են միջոցներ «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքի պահանջների շրջանակներում տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության հրապարակայնության ապահովման, ինչպես նաև համայնքներում հանրային իրազեկման գործընթացի արդյունավետ կազմակերպման ուղղությամբ:

Մարզպետարանի կայքում հրապարակվել են 2016 թվականի ընթացքում մարզպետարան առաքված, համայնքների ավագանիների կողմից ընդունված բոլոր 3233 որոշումները: Համայնքներում «Իրավական ակտերի մասին» ՀՀ օրենքի 63-րդ հոդվածի պահանջներին համաձայն տեղեկատվական վահանակների միջոցով ապահովվել է տեղական ինքնակառավարման մարմինների նորմատիվ իրավական ակտերի հրապարակումը: Մշտական հսկողություն է իրականացվում տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից հակակոռուպցիոն միջոցառումների իրականացման նպատակով և սահմանված պարբերականությամբ արդյունքները ներկայացվում են ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն:

Մարզպետարանը, համագործակցելով ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարության և ԵԱՀԿ Սյունիքի մարզային գրասենյակի հետ, մեթոդական, խորհրդատավական և կազմակերպական օգնություն է ցուցաբերել մարզի 72 համայնքներին՝ իրենց զարգացման ծրագրերի՝ նոր մեթոդաբանությամբ մշակման և ընդունման գործընթացներում:

Հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեությանն առնչվող հարցեր

Մարզպետը ՀՀ Նախագահի 1997թ. մայիսի 6-ի «Հայաստանի Հանրապետության մարզերում պետական կառավարման մասին» ՆՀ-728 հրամանագրի համաձայն, իր լիազորությունների շրջանակներում համագործակցել է հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների հետ՝ ապահովելով համապատասխան բնագավառներում ՀՀ օրենքների, ՀՀ Նախագահի հրամանագրերի, կարգադրությունների, կառավարության ու վարչապետի որոշումների և այլ նորմատիվ իրավական ակտերի կատարումը, իրականացրել դրանցից բխող անհրաժեշտ կառավարչական ու կազմակերպչական գործառույթներ:

Մարզպետը, որպես մարզի զորահավաքային մարմնի և զորակոչային հանձնաժողովի նախագահ, իր իրավասությունների շրջանակներում, հրավիրել է խորհրդակցություններ, հանձնաժողովի նիստեր, ընդունել որոշումներ և տվել հանձնարարականներ, համապատասխան տարածքային ծառայությունների, համայնքների ղեկավարների և այլ պաշտոնատար անձանց ուշադրությունը հրավիրել զինապարտների հաշվառման, զորակոչի և զորավարժությունների կազմակերպման ապահովման վրա: Տարածքային զինկոմիսարիատների, ոստիկանության մարմինների, համայնքների ղեկավարների հետ աշխատանքներ են տարվել զորակոչից խուսափող անձանց հայտնաբերելու և զորակոչելու ուղղությամբ:

ՀՀ Սյունիքի մարզում նախազորակոչային կցագրման ենթակա են եղել 2000 թվականին ծնված 913 պատանի, որից կցագրվել են 806-ը, չեն կցագրվել 107-ը՝ հիմնականում Հայաստանի Հանրապետությունից դուրս բնակվելու պատճառով:

Կցագրման 2016 թվականի ցուցանիշը կազմել է 88.3 %:

Կատարվել են ամառային զորակոչի պլանային առաջադրանքները (107,3%), իսկ ձմեռային զորակոչն ընթացքի մեջ է:

Ռազմաուսումնական հաստատություններում սովորելու համար մարզի տարածքային զինկոմիսարիատներից առաջադրվել էր 23 դիմորդ-թեկնածու, որից ընդունվել են 19-ը (82,6%):

ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության փրկարար ծառայության Սյունիքի մարզային փրկարարական վարչության հետ լրամշակվել են ՀՀ Սյունիքի մարզի և 72 համայնքների քաղաքացիական պաշտպանության, բնակչության տարահանման և պատսպարման, քաղաքացիական պաշտպանության մարզային ծառայությունների պլանները:

2016 թվականին մարզում գրանցվել է արտակարգ իրավիճակների 638 դեպք (2015թ.՝ 757), որից տեխնածին՝ 528 (2015թ.՝ 646), հրդեհներ՝ 248 (զոհվել է 2 մարդ, տուժել՝ 6 մարդ), ճանապարհատրանսպորտային պատահար՝ 78 (զոհվել է 17 մարդ,

վիրավորվել՝ 91 մարդ (2015թ. ՃՊՏ 67 դեպք, զոհվել է 28 մարդ, վիրավորվել՝ 70 մարդ), տարերային արտակարգ իրավիճակների՝ 85 դեպք (մերկասառույց՝ 55, քամի՝ 8, երկրաշարժի՝ 3, սողանքի՝ 1, քարաթափում՝ 12, փլուզում՝ 8):

2015 թվականի համեմատությամբ մարզում արտակարգ դեպքերի թիվը նվազել է 119-ով:

Մարզի բնակչության պաշտպանության ոլորտին առնչվող միջոցառումներն իրականացվել են ՀՀ Սյունիքի մարզպետի 2015 թվականի դեկտեմբերի 28-ի «Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզի բնակչության պաշտպանության համակարգի նախապատրաստման 2016 թվականի հիմնական միջոցառումների պլանը հաստատելու մասին» №178-Ա որոշման համաձայն: Սահմանված կարգով հաստատվել են մարզում 2016 թվականին հնարավոր գարնանային հեղեղումներից բնակչության պաշտպանությունն ապահովելու, դրանց հետևանքները կանխելու, նվազեցնելու, վերացնելու նպատակով մարզային հանձնաժողովի անհատական կազմը և կանխարգելիչ միջոցառումների պլանը:

Մարզպետի համապատասխան որոշումներով 2016 թվականի ընթացքում անց են կացվել 1 հրամանատարա-շտաբային ուսումնավարժություն, 6 շտաբային վարժություններ, 3 օբյեկտային վարժանքներ, 7 հատուկ տակտիկական ուսումնավարժություններ, 8 ուսումնական հաստատություններում դասախոսություններ, 71 գյուղական համայնքներում՝ շտաբային ուսումնավարժություններ:

Մարզպետարանը ակտիվ համագործակցել է նաև ԱՌՆԱՊ հիմնադրամի հետ, մարզային թիմերը մասնակցել են աղետների ռիսկերի նվազմանն ուղղված ուսուցողական և մյուս միջոցառումներին:

ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության «Ճգնաժամային կառավարման ակադեմիա» ՊՈԱԿ-ում, ըստ տարեկան աշխատանքային պլանի, վերապատրաստվել են մարզի տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կրթական և այլ կազմակերպությունների 55 աշխատակիցներ:

Մարզպետն իր իրավասությունների սահմաններում համակարգել է ոստիկանության և ազգային անվտանգության ծառայության տարածքային մարմինների գործունեությունը հասարակական կարգի պահպանության, կազմակերպված հանցավորության և թմրամոլության, զենքի, հրազենի և ռազմամթերքի ապօրինի շրջանառության դեմ տարվող պայքարի աշխատանքներում, օժանդակել հանցագործությունների կանխման միջոցառումների մշակմանը և իրականացմանը, վարչական իրավախախտումների մասին ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից սահմանված կարգով կատարմանը:

Մարզպետն իր լիազորությունների շրջանակներում 2016 թվականին անհրաժեշտ միջոցներ է ձեռնարկել պետական սահմանի պահպանության, սահմանապահ ուժերի մարտունակության և օպերատիվության բարձրացման, սահմանապահ ուժերի և սահմանամերձ համայնքների տեղական ինքնակառավարման մարմինների միջև համագործակցության բարելավման ուղղությամբ:

Սերտ համագործակցություն է հաստատվել ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի և ՀՀ ՊՆ և ՌԴ ՊՆ՝ մարզի տարածքում տեղակայված զորամասերի միջև:

Ուշադրության կենտրոնում են եղել ազգային փոքրամասնությունների ներկայացուցիչների, զոհված և վիրավոր ազատամարտիկների, ինչպես նաև սոցիալապես կարիքավոր ընտանիքների խնդիրները: Այդ ընտանիքներին պարբերաբար ցուցաբերվել է ֆինանսական և նյութական օժանդակություն:

Մարզի տարածքում 2016 թվականին արձանագրվել է հանցագործության 638 դեպք, նախորդ տարվա 626-ի դիմաց, բացահայտումը կազմել է 88.6%:

Թմրամոլության և թմրամիջոցների ապօրինի շրջանառության դեմ պայքարի ուղղությամբ կատարված աշխատանքների ընթացքում արձանագրվել են թմրանյութի ապօրինի շրջանառության 65 դեպք, որից 24-ը իրացման նպատակով: «Կանեֆ-Կակաչ» միջոցառման շրջանակներում ոստիկանության Սյունիքի մազային վարչության և ենթակա բաժինների ծառայողների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու տարածքի զորամասերի զինծառայողների հետ մարզի վարչական տարածքից հայտնաբերվել և այրման միջոցով ոչնչացվել են 4580 կգ վայրած կանեֆի թփեր:

Հաշվետու ժամանակահատվածում բնապահպանական պետական տեսչության Սյունիքի տարածքային բաժնի կողմից կիրառված միջոցառումների արդյունքում ՀՀ պետական բյուջե է մուտքագրվել 1896.3 հազար դրամ գումար:

Արձանագրվել են զենքի, հրազենի և ռազմամթերքի ապօրինի շրջանառության դեպքեր, բացահայտումը կազմել է 100%:

Ապօրինի շինարարության, ընդերքի օգտագործման, ապօրինի ծառահատման, հողազավթումների և որսագողության դեպքերի կանխման նպատակով մարզպետի կողմից մարզպետարանի աշխատակազմի համապատասխան կառուցվածքային ստորաբաժանումների, բնապահպանության պետական տեսչության, տեղական ինքնակառավարման մարմինների և ՀՀ ոստիկանության տարածքային մարմինների ներգրավմամբ ստեղծվել են աշխատանքային խմբեր և անցկացվել ստուգայցեր, որի արդյունքում բացահայտվել է ձկնաարդյունահանման 2 դեպք, ապօրինի անտառահատման 6 դեպք, 5 անձ ենթարկվել է վարչական պատասխանատվության, 1 անձի նկատմամբ կիրառվել է նախազգուշացում, 20 անձ ենթարկվել է տուգանքի:

ՀՀ ոստիկանության մարզային վարչության և տարածքային բաժինների կողմից պատշաճ ծառայություն է իրականացվել հասարակական կարգի պահպանման ուղղությամբ: Մարզում իրականացվել են 273 միջոցառումներ՝ ընդհանուր 1095 ժամ տևողությամբ:

Կատարված աշխատանքների արդյունքները և նշված ոլորտում իրավախախտումները կանխելու անհրաժեշտ միջոցառումների իրականացման խնդիրները համապատասխան մարմինների մասնակցությամբ պարբերաբար քննարկվել են մարզպետի մոտ և կայացվել են համապատասխան որոշումներ:

Մարզում իրականացվել է անշարժ գույքի 2170 օտարման գործարք, որից 1044-ը՝ հողի օտարման (2015 թվականին՝ համապատասխանաբար 2033 և 829):

ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված լիազորությունների շրջանակներում, անհրաժեշտ աշխատանքներ են տարվել նաև հանրապետական գործադիր մարմինների մյուս տարածքային ծառայությունների հետ՝ ապահովելով նրանց, մարզպետարանի և տեղական ինքնակառավարման մարմինների փոխադարձ կապը և համագործակցությունը:

Մարզի տարածքում կառավարության տարածքային քաղաքականության իրականացումն ըստ բնագավառների

Ֆինանսական բնագավառ

Մարզպետն իր լիազորությունների և իրավասությունների շրջանակներում աշխատանքներ է տարել ՀՀ պետական բյուջեից մարզպետարանին, մարզային ենթակայության պետական ոչ առևտրային կազմակերպություններին, ինչպես նաև մարզպետարանի միջոցով ֆինանսավորվող բնագավառների և ծրագրերի գծով նախատեսված միջոցների հատկացման ուղղությամբ, սահմանված կարգով վերահսկել դրանց նպատակային օգտագործումը:

2016 թվականի ընթացքում ՀՀ պետական բյուջեից մարզին հատկացված միջոցների ֆինանսավորումն ըստ ոլորտների ունի հետևյալ պատկերը.

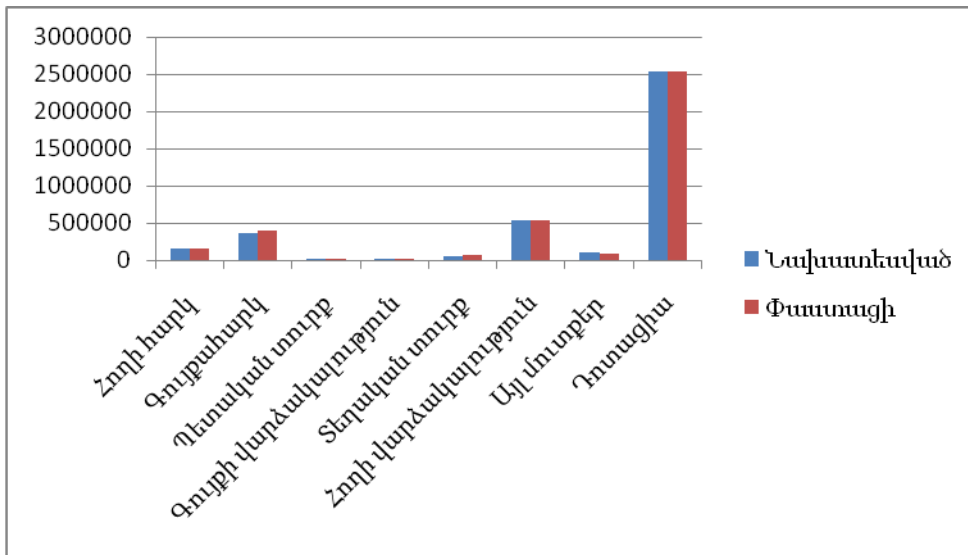
Ֆինանսավորման ոլորտը	2015թ. փաստացի ֆինանսավորված է (հազ.դրամ)	2016թ. նախատեսված գումարը (հազ. դրամ)	2016թ. փաստացի ֆինանսավորված է (հազ.դրամ)	Կատարումը (%)
ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի աշխատակազմ	520588.5	527308.2	522153.8	99.1
Կրթություն, այդ թվում	4534791.1	4577987.5	4530715.3	99.0
Հանրակրթական ուսուցում	4045931.9	4237853.6	4237853.6	100
Հատուկ կրթություն	149557.1	109569.8	109569.8	100
Ներառական կրթություն	96016.0	115439.3	68949.4	60
Նախադպրոցական կրթություն	8533.6	10210.8	10210.8	100
Արտադպրոցական դաստիարակություն	70190.9	70351.6	70351.6	100
Մանկավարժների և դպր. երեխաների տրանսպորտային ծախսերի փոխհատուցում	25800.5	25800.5	25800.5	100
Ատեստավորման միջոցով տարրակարգ ստացած ուսուցիչներին հավելավճարի տրամադրում	0	8761.9	7979.6	91.1
Սոցիալապես անապահով ընտանիքների երեխաների դասագրքերի վարձավճարների փոխհատուցում	4828.0	0	0	0
Դպրոցահասակ երեխաներին սննդով ապահովում	133933.4	0	0	0
Մշակույթ, այդ թվում	137855.4	138321.4	138321.4	100
Թանգարանային ծառայություններ	14746.9	14903.8	14903.8	100
Համայնքային մշակույթի և ազատ ժամանցի կազմակերպում	2956.4	2976.2	2976.2	100

Թատերական ներկայացումներ	71903.6	72192.4	72192.4	100
Մշակութային միջոցառումներ	7171.2	7171.7	7171.7	100
Երաժշտական և արվեստի դպրոցներում ազգային նվագարանների գծով ուսուցման վարձավճարի փոխհատուցում	41077.3	41077.3	41077.3	100
Պետ. աջակցություն տեղական ինքնակառավարման մարմիններին	281226.4	185808.2	185808.2	100
Պետական նշանակության ճանապարհների հիմնանորոգում	47416.72	0	0	0
Կրթական օբյեկտների շինարարություն	78401.9	31079.8	31079.8	100
Կրթական օբյեկտների հիմնանորոգում	78437.6	61140.2	57474.3	94.0
Մշակութային օբյեկտների հիմնանորոգում	0	40080.0	32249.1	80.5
ՀՀ կառավարության պահուստային ֆոնդից հատկացումներ	398867.3	89480.3	88519.9	98.9
Ավտոճանապարհների պահպանում և շահագործում, ձմեռային պահպանում	110500.0	116000.0	116000.0	100
Այլընտրանքային աշխատանքային ծառայություն	1800.0	1710.0	1710.0	100
Պետական հիմնարկների և կազմակերպությունների աշխատողների սոցիալական փաթեթով ապահովում	194449.3	219600.0	199287.0	90.8
Դոտացիա	2425718.4	2543997.0	2543997.0	100
ԸՆԴԱՄԵՆԸ	8810053.5	8532512.6	8447315.8	99.0

Առողջապահության բնագավառում հիվանդանոցային, ամբուլատոր-պոլիկլինիկական և դիսպանսերային ծրագրերով նախատեսված բազային ծավալը 2016թ. կազմել է 2239279.2 հազ. դրամ, առողջապահության գործակալության կողմից ընդունված 2227647.7 հազ. դրամ կատարողականը ֆինանսավորվել է ամբողջությամբ:

«Ֆինանսական համահարթեցման մասին» ՀՀ օրենքի դրույթներին համապատասխան ՀՀ պետական բյուջեով 2016թ. մարզի 72 համայնքներին նախատեսված 2543997.0 հազար դրամ դոտացիաները հատկացվել են ամբողջությամբ:

Համայնքների բյուջեների կատարման ընթացքը ըստ հարկատեսակների հետևյալն է.

	Հողի հարկ	Գույքահարկ	Պետական տուրք	Գույքի վարձակալություն	Տեղական տուրք	Հողի վարձակալություն	Այլ մուտքեր	Դոտացիա
Նախատեսված	164283.3	367812.8	20533.0	16623.4	62442.0	538215.1	98452.3	2543997.0
Փաստացի	160193.2	395185.7	21291.1	17043.8	65570.6	537620.0	95797.1	2543997.0

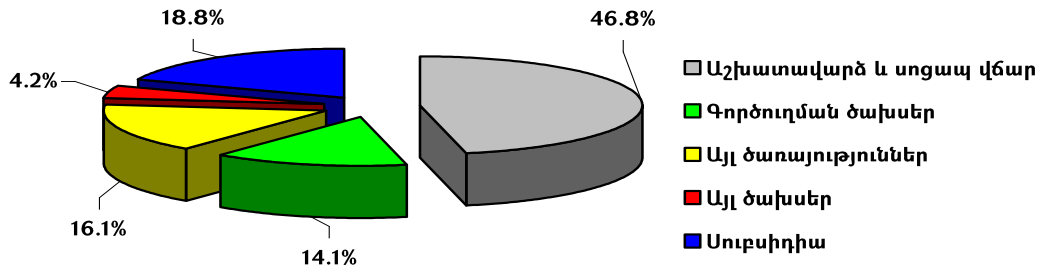
Դոտացիաները հիմնականում նպատակաուղղվել են տեղական ինքնակառավարման մարմիններին ՀՀ օրենսդրությամբ վերապահված պարտադիր և կամավոր լիազորությունների իրականացմանը:

Համայնքների բյուջեները եկամտային մասով կատարվել են 99.1%, իսկ սեփական եկամուտները ապառքներով՝ 101.2%:

Փաստացի հավաքագրված սեփական եկամուտների 1391293.0 հազ. դրամ ընդհանուր ծավալում հողի հարկի տեսակարար կշիռը կազմում է 11.5%, գույքահարկինը՝ 28.4%, վարձակալությամբ տրված գույքի վարձավճարներինը՝ 39.9%:

Ցուցանիշներ			
Համայնքների եկամուտները, այդ թվում	Նախատեսված ընդամենը եկամուտներ	2014թ.	3968483.6
		2015թ.	4551455.4
		2016թ.	4434800.3
Համայնքների ընդամենը եկամուտների կատարման տոկոսը			ընդամենը
	մարզի միջինը /%/	2014թ.	98.9%
		2015թ.	99.2%
		2016թ.	99.1%
Սեփական եկամուտների կատարման տոկոսը			ընդամենը
	մարզի միջինը /%/	2014թ.	98.1
		2015թ.	100.7
		2016թ.	101.2

Համայնքների բյուջեներով իրականացված ծախսերն ունեն հետևյալ պատկերը.

2016թ. սահմանված կարգով և ժամկետներում կազմվել և ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն են ներկայացվել մարզի 72 համայնքների բյուջեների ամփոփը: Կազմվել և գլխադասային մարմիններին են ներկայացվել 2017-2019թթ. պետական միջնաժամկետ ծախսային ծրագրերի, իսկ ՀՀ ֆինանսների նախարարությանը՝ 2017թ. բյուջետային ֆինանսավորման հայտերը: Պարբերաբար իրականացվել է մարզպետարանի միջոցով ֆինանսավորվող ծրագրերի գծով ծախսերի կատարման նախահաշիվների կազմման և դրանց ֆինանսավորման, հաշվետվությունների ներկայացման, համայնքների բյուջեների կատարման, աշխատավարձերի վճարման վերլուծության գործընթացներ: Հսկողություն է սահմանվել ՀՀ պետական բյուջեից համայնքների բյուջեներին տրվող հատկացումների նպատակային օգտագործման ուղղությամբ: Գանձապետական հաշիվների էլեկտրոնային կառավարման Քլիենթ-Թերեթի ծրագրային համակարգով կատարվել են մարզպետարանի միջոցով իրականացվող ծրագրերի գծով առկա ծախսերի ֆինանսավորման և վճարման, կնքված պայմանագրերի հաշվառման և փորցաքննության ներկայացման ամենօրյա գործառնություններ:

ՀՀ Օրենսդրությամբ սահմանված կարգով իրականացվել են ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի կարիքների համար գնման ենթակա ապրանքների, ծառայությունների և աշխատանքների գնման գործընթացներ :

Տեղական ինքնակառավարման մարմիններից հավաքագրվել և ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարություն են ներկայացվել ֆինանսական համահարթեցման դոտացիաների, ՀՀ օրենքների կիրարկման արդյունքում համայնքների բյուջեների եկամուտների կորուստների հաշվարկման հիմքում դրվող ելակետային տվյալները:

Արդյունաբերություն

Մարզի տնտեսության առանցքային ճյուղը արդյունաբերությունն է: Մարզի արդյունաբերական ձեռնարկություններում թողարկված արտադրանքի ծավալը 2016

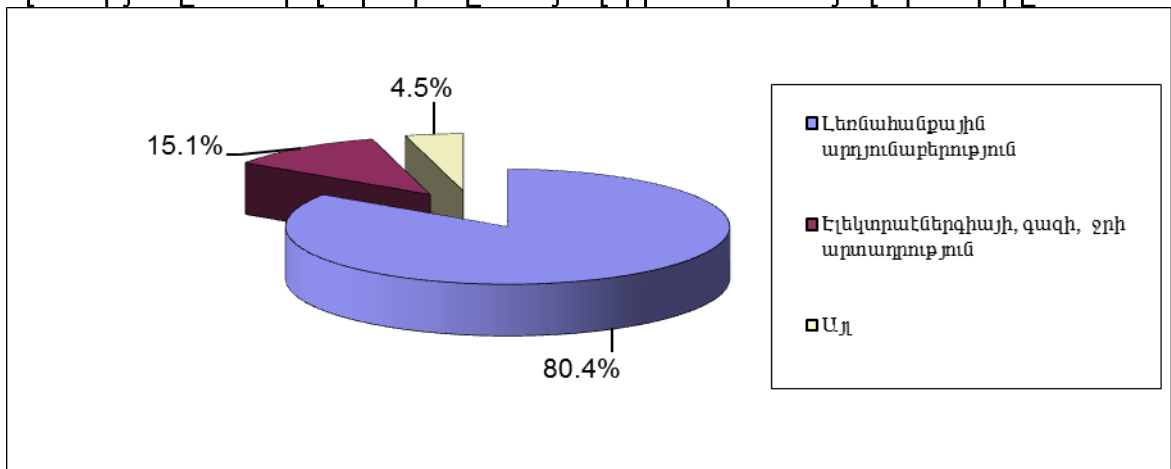
թվականին՝ նախնական տվյալներով, ընթացիկ գներով կկազմի շուրջ 207.0 մլրդ դրամ, որը նախորդ տարվա նկատմամբ կաճի (համադրելի գներով) մոտ 15.5%-ով:

Իրացվել է ավելի քան 197.9 մլրդ դրամի պատրաստի արտադրանք, որից ԱՊՀ երկրներում՝ 0.84 մլրդ դրամ, այլ երկրներում՝ 157.0 մլրդ դրամ:

Արդյունաբերական արտադրանքի ծավալում գերակշիռ մաս է կազմում հանքագործական արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը՝ նախնական տվյալներով (ընթացիկ գներով) մոտ 167.2 մլրդ դրամ, կամ ընդհանուրի 80.4%-ը:

Առկա հումքային, տեխնոլոգիական, կադրային ներուժի և իրացման կայուն շուկայի առկայության պայմաններում այս ճյուղը մարզի տնտեսության մեջ տևական ժամանակ կպահպանի իր առաջնային դերը:

Մարզի արդյունաբերության համախառն արտադրանքի ծավալների բաշխվածությունը 2016 թվականին՝ ըստ ճյուղերի ունի հետևյալ պատկերը.

2016 թվականին հանրապետությունում թողարկված արդյունաբերական արտադրանքի մոտ 14.9%-ը բաժին է ընկել Սյունիքի մարզի արդյունաբերական կազմակերպություններին:

Նախորդ տարվա համեմատ, 2016 թվականին մարզի արդյունաբերական ձեռնարկությունների արտադրության ծավալների՝ նախնական տվյալներով շուրջ 15.5%-ով աճը պայմանավորված է հանքագործական արդյունաբերության աճով՝ մետաղական հանքաքարերի արդյունահանման մոտ 11.6%, էլեկտրականության, գազի, գոլորշու և լավորակ օդի մատակարարման 48.2% աճով, իսկ մշակող արդյունաբերության մեջ գրանցվել է 1.8% նվազում:

2016 թվականին մարզում նախնական տվյալներով արտադրվել է մոտ 1377.6 մլն կվտ/ժամ էլեկտրաէներգիա, որը 2015 թվականի նույն ժամանակաշրջանի ցուցանիշի նկատմամբ կազմել է 121.3%: Մարզում արտադրված էլեկտրաէներգիայի ծավալը կազմում է հանրապետությունում արտադրված էլեկտրաէներգիայի շուրջ 18.0%-ը, հիդրոէլեկտրակայաններում ստացվածի՝ շուրջ 58.6%-ը:

2016 թվականին մարզում սպառված գազի ծավալը կազմել է շուրջ 48.99 մլն խոր. մետր կամ շուրջ 1.3 %-ով ավելի, քան նախորդ տարում: Բաժանորդ բնակիչների թիվը կազմել է 24866 (նախորդ տարվա համեմատ 0.9%-ով ավելի), իսկ կազմակերպություններինը՝ 439 (նախորդ տարվա համեմատ 2.0%-ով պակաս): Բնակչության կողմից սպառված գազի տեսակարար կշիռը կազմել է շուրջ 32.1%:

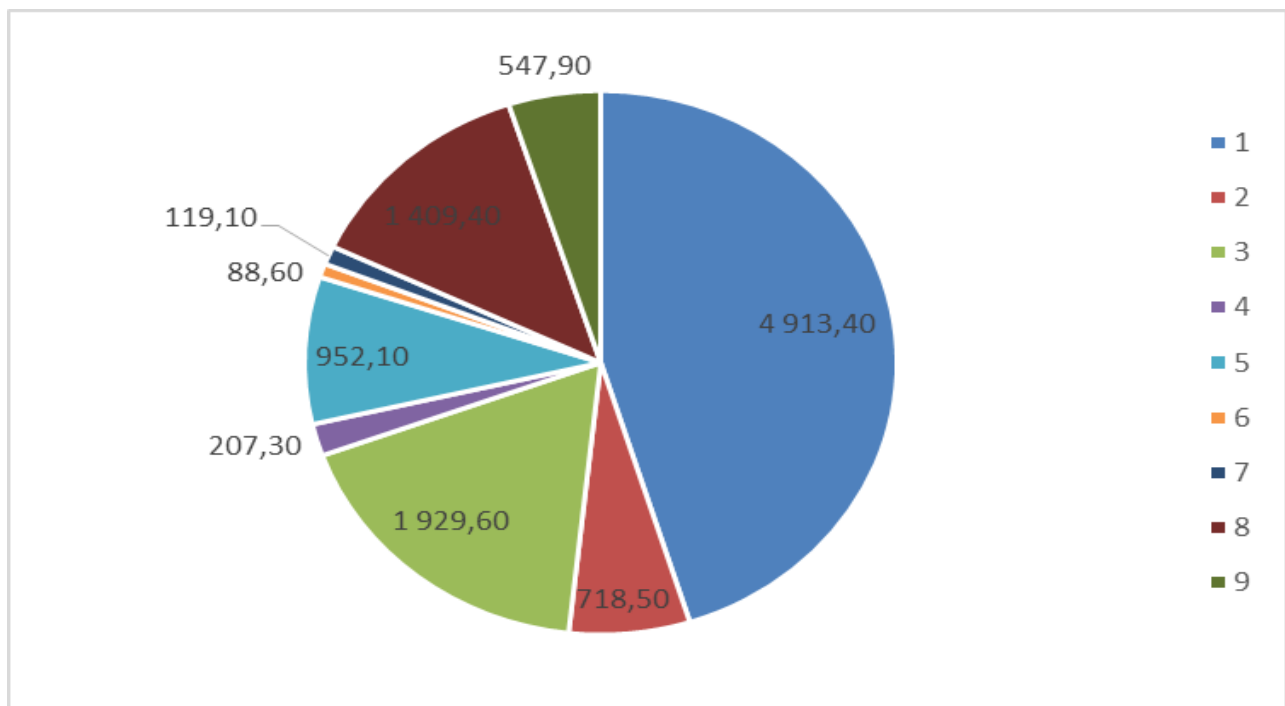
**Քաղաքաշինության, բնակարանային և կոմունալ տնտեսության
բնագավառ**

2016 թվականի ընթացքում մարզում իրականացվել են 6.9 մլրդ. դրամի համաշինարարական աշխատանքներ: Կատարված աշխատանքների ընդհանուր ծավալից 223.7մլն. դրամը նպատակաուղղվել է կապիտալ շինարարությանը, 6.63 մլրդ. դրամը՝ հիմնանորոգմանն ու վերանորոգմանը:

Իրականացված աշխատանքների 23.8 %-ը կատարվել է պետական բյուջեի, իսկ 76.2 %-ը՝ ֆինանսավորման այլ աղբյուրների հաշվին:

Աշխատանքների ընդհանուր ծավալից 31.7 %-ն ուղղվել է ճանապարհների, 22.5%-ը՝ ջրամատակարարման և ջրահեռացման համակարգերի, 10.0%-ը՝ ոռոգման ցանցերի, 0.7%-ը՝ դպրոցների, 0.6%-ը՝ մարզական հիմնարկների 2.2%-ը՝ մշակութային ու պատմամշակութային օբյեկտների կառուցմանն ու հիմնանորոգմանը, 14.2%-ը՝ մարզի բնակավայրերի գազիֆիկացմանը, 3.0%-ը՝ բնակարանաշինությանը, 8.6%-ը՝ գյուղատնտեսական օբյեկտների կառուցմանն ու հիմնանորոգմանը, իսկ 6.5%-ը՝ այլ ծրագրերի իրականացմանը:

**Մարզում իրականացված քաղաքաշինական ծրագրերի
ծավալներն ըստ ուղղվածությունների բնութագրվում են
հետևյալ կերպ**

1

Ճանապարհների հիմնանորոգում, նորոգում և պահպանում

2. 17 մլրդ.դրամ

2	Դպրոցական շենքերի հիմնանորոգում	51.1 մլն դրամ
3	Մարզական հիմնարկների հիմնանորոգում	39.1 մլն.դրամ
4	Մշակութային ու պատմամշակութային օբյեկտների հիմնանորոգում և եկեղեցաշինություն	149.2 մլն.դրամ
5	Ջրամատակարարման համակարգերի հիմնանորոգում	1.54 մլրդ.դրամ
6	Բնակավայրերի գազաֆիկացում	970.5 մլն.դրամ
7	Բնակարանային ֆոնդի վերակառուցում	207.35 մլն.դրամ
8	Ոռոգման համակարգերի վերակառուցում	686.9 մլն դրամ
	Գյուղատնտեսական մթերքներ վերամշակող օբյեկտների շինարարություն	591.1 մլն դրամ
10	Այլ ենթակառուցվածքներ	444.82 մլն.դրամ

Ը Ն Դ Ա Մ Ե Ն Ը

6853.67 մլն.դրամ

ՀՀ պետական միջոցների և ՀՀ կառավարության 2016թ. հուլիսի 21-ի N 755-Ն, որոշումով քաղաքաշինության բնագավառում 2016 թվականին Սյունիքի մարզպետարանին հատկացվել է 155.24 մլն. դրամ, որից տարվա ընթացքում իրացվել է 130.2 մլն. դրամը, որը հիմնականում նպատակաուղղվել է կրթական, մարզական և մշակութային օբյեկտների հիմնանորոգմանը:

Մարզպետարանի պատվիրատվությամբ 130.2 մլն դրամով հիմնանորոգման աշխատանքներ են կատարվել Մեղրիի թիվ 1 դպրոցում, Հայաստանի ազգային պատկերասրահ պետական ոչ առևտրային կազմակերպության մասնաճյուղ՝ Զախար Խաչատրյանի և Արտաշես Հովսեփյանի տուն-թանգարանում, Կապան քաղաքի Դավիթ Համբարձումյանի անվան մանկապատեկան մարզադպրոցի մարզադահլիճում, «Սիսիանի համայնքի Էմմա Ասյանի անվան երաժշտական դպրոց» ՀՈԱԿ-ում և կառուցման աշխատանքներ Ագարակ քաղաքի դպրոցի նոր մասնաշենքում:

«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի ֆինանսավորմամբ 1927.13 մլն դրամի վերակառուցման աշխատանքներ են իրականացվել մարզի 11 համայնքների ջրամատակարարման և ոռոգման համակարգերում:

«Ֆուլեր տնաշինական կենտրոն» ԲՀԿ հատկացված 77.92 մլն դրամով վերակառուցման աշխատանքներ են իրականացվել մարզի 7 համայնքների ոռոգման համակարգերում:

Որոշակի աշխատանքներ են կատարվել նաև մարզի համայնքների գազիֆիկացման ուղղությամբ

Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ-ի ֆինանսավորմամբ ավարտված Խնածախ, Վաղատուր, Խոզնավար և Սպանդարյան գյուղական համայնքների գազամատակարարման ցանցերի գազատարները հանձնվել են շահագործող «Գազպրոմ-Արմենիա», ՓԲԸ կազմակերպությանը, որն իր միջոցներով Գորայք համայնքի (գյուղ Սպանդարյան) գազատարի ներքին ցանցի բարելավման նպատակով իրականացրել է լրացուցիչ 480.0 հազ. դրամի շինմոնտաժային աշխատանքներ: Ավարտվել է Մեղրի և Ագարակ համայնքների գազամատակարարման ցանցի բարձր և միջին ճնշման գազատարների կառուցման աշխատանքները, ինչպես նաև ցածր ճնշման գազատարների կառուցման Մեղրի համայնքի 90%-ի և Ագարակ համայնքի 65%-ի աշխատանքները: Նշված աշխատանքները կատարվել են Իրանի Իսլամական Հանրապետության և Հայաստանի Հանրապետության միջև կնքված փոխընթերցման հուշագրի համաձայն, որտեղ ԻԻՀ-ն կատարել է շուրջ 970 մլն դրամի (2 մլն ԱՄՆ դոլար) ներդրում:

2016 թվականին «Գազպրոմ-Արմենիա» ՓԲԸ-ի կողմից սպասարկվող բաժանորդների թիվը ավելացվել է 242-ով: Տարեսկզբի 24624 բաժանորդների թիվը տարեվերջին հասել է 24866-ի, կամ աճը կազմել է 0.9%:

Հայաստանի Տարածքային զարգացման հիմնադրամի կողմից հատկացված 41.7 մլն. դրամով սկսվել է Ակներ և Որոտանի (Գորիս) համայնքների ջրընդունիչների և ջրատարների կառուցման, 8.1 մլն դրամով՝ Կապանի արվեստի դպրոցի վերակառուցման աշխատանքները: 13.4 մլն. դրամ ներդրումով ավարտվել է 2015թ սկսված Գորիս համայնքի Ս. Խանգադյանի անվան տուն թանգարանի հիմնանորոգման աշխատանքները:

«Իստեյտ Մենեջմենթ ընդ Ադմինիսթրեյշն Քամփնի» ՓԲԸ-ի միջոցներով 184 մլն. 818 հազ. դրամի վերանորոգման և վերականգնման աշխատանքներ են կատարվել Տաթևի վանքում:

2016 թվականի ընթացքում համայնքների կողմից մարզպետարան է ներկայացվել շինարարություն իրականացնելու նպատակով հողհատկացման 25 առաջարկություններ, որոնցից 14-ին տրվել է դրական լուծում, 7-ը մերժվել է, 4-ը ընթացքի մեջ է:

Համայնքների ղեկավարների կողմից 2016թ. տրվել է 144 շինարարության, 3 քանդման և 75 շինարարության շահագործման փաստագրման ակտ:

Որոշակի աշխատանքներ են կատարվել ինքնակամ շինարարության հայտնաբերման, կանխարգելման և կասեցման ուղղությամբ: 2016 թվականին մարզի 30 համայնքներում քաղաքաշինական գործունեության ոլորտում իրականացվել են վարչական ստուգումներ: Հայտնաբերված թերությունների վերացման ուղղությամբ տրվել են համապատասխան ցուցումներ:

Կազմվել են ՀՀ Սյունիքի մարզի քաղաքաշինության ոլորտի 2016-2018թթ. միջնաժամկետ ծախսային ծրագրերը, որոնք համաձայնեցման նպատակով ներկայացվել են համապատասխան նախարարություններ:

Տարվա ընթացքում սահմանված կարգով կատարվել են զոհված /մահացած/ և հաշմանդամ դարձած զինծառայողների /ազատամարտիկների/ ընտանիքների բնակարանային պայմանների բարելավման ուղղությամբ տարվող աշխատանքները:

Բնակարանային պայմանները բարելավելու նպատակով 8 ընտանիքի տրվել է պետական ֆինանսական աջակցություն, 3 ընտանիք վերցվել հաշվառման:

Որոշակի աջակցություն է ցուցաբերվել կոմունալ ծառայությունների դիմաց վարձավճարների հավաքագրման գործում:

Տրանսպորտի և ճանապարհաշինության բնագավառ

Սյունիքի մարզի ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային տարբեր նշանակության ճանապարհային ցանցի երկարությունը, կազմում է 1041.05 կմ, այդ թվում միջպետական՝ 359.6 կմ, հանրապետական՝ 166.25 կմ և մարզային նշանակության 515.2 կմ:

Տարվա ընթացքում որոշակի աշխատանքներ են կատարվել միջպետական, հանրապետական և մարզային նշանակության ճանապարհների հիմնանորոգման ու պահպանման ուղղությամբ:

Ընդհանուր առմամբ տարբեր ֆինանսավորման աղբյուրներով 2016 թվականի ընթացքում մարզի ճանապարհաշինարարական և այլ կազմակերպությունների կողմից իրականացվել է ավելի քան 2.2 մլրդ. դրամի աշխատանքներ, այդ թվում տարբեր նշանակության ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային ճանապարհների հիմնանորոգման համար՝ մոտ 1.25 մլրդ. դրամ, իսկ պահպանման ու շահագործման, ձմեռային պահպանության համար 953,2 մլն դրամ:

ՀՀ պետբյուջեի միջոցներով՝ տարբեր նշանակության ընդհանուր օգտագործման ավտոմոբիլային ճանապարհների հիմնանորոգման, պահպանման ու շահագործման, ձմեռային պահպանության համար մոտ 1.44 մլրդ. դրամի աշխատանքներ:

Համաշխարհային բանկի միջոցներով Մ-2-Սիսիան ավտոճանապարհի հիմնանորոգման աշխատանքների համար նախատեսված 807.8 մլն.դրամի դիմաց 2016 թվականին իրականացվել են 757,0 մլն.դրամի աշխատանքներ:

ՀՀ տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարությանը պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին միջպետական, հանրապետական նշանակության ճանապարհների ձմեռային պահպանության, ընթացիկ պահպանման ու շահագործման համար կատարվել է 825,0 մլն.դրամի աշխատանքներ:

Ավարտվել են Մ-2 Երևան-Երասխ-Գորիս-Կապան-Մեղրի-Իրանի Իսլամական Հանրապետության սահման ավտոճանապարհի առանձին հատվածներում՝ փլուզված հատվածի վերականգնման, անցանելիության ապահովման, սողանքային հատվածի վերականգնման, հենապատի վերականգնման, փոսային նորոգման, կամուրջի կառուցման աշխատանքները (ընդհանուր արժեքը 327,0 մլն. դրամ): Մ-17 Մ2-Կապան-Ծավ-Շվանիձոր-Մեղրի-Մ2 ավտոճանապարհի առանձին հատվածներում իրականացվել են սողանքային հատվածի վերականգնման աշխատանքներ 56,6 մլն. դրամի և S-8-81 Մ-12-Խնածախ-Խոզնավար-Վաղատուր ավտոճանապարհի փլուզված հատվածի վերականգնման աշխատանքներ՝ 14.3 մլն. դրամի չափով:

Արհեստական կառույցների պահպանության և շահագործման՝ Արաքս գետի Մեղրիի կամուրջ և Մ-2 ճանապարհի նշագծման, ինչպես նաև Մեղրի քաղաքի գերեզմանատուն տանող ճանապարհի կառուցում համար ծախսվել է 61,6 մլն դրամ գումար:

Մարզպետարանի պատվիրատվությամբ մարզային նշանակության ճանապարհների ձմեռային պահպանության, ընթացիկ պահպանման և շահագործման գծով 2016 թվականին կատարվել է 116,0 մլն. դրամի աշխատանքներ:

Համայնքապետարանների պատվիրատվությամբ համայնքային նշանակության ճանապարհների ձմեռային պահպանության գծով 2016 թվականին կատարվել է 12.2 մլն. դրամի աշխատանքներ:

ՀՀ պաշտպանության նախարարությանը պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հաշվին Մեղրի քաղաքում բնակելի շենքերի տարածքների ասֆալտբետոնի ծածկի կառուցման համար կատարվել է 32.2 մլն. դրամի աշխատանքներ:

Պատշաճ հսկողություն է իրականացվել մարզի միջպետական և հանրապետական նշանակության ճանապարհներին հարող տարածքների սանիտարական մաքրման կազմակերպման աշխատանքներին:

Հասարակական տրանսպորտի աշխատանքներն անվտանգ կազմակերպելու և բարելավելու նպատակով, ուղևորափոխադրումներն իրականացնող կազմակերպությունների ընտրության համար, ներմարզային երթուղիներում կազմակերպվել և սահմանված կարգով անց են կացվել նոր մրցույթներ:

Գյուղատնտեսության և բնապահպանության բնագավառ

2016թ ընթացքում մարզի տարածաշրջաններում գյուղատնտեսությամբ զբաղվում են 18400 գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսություններ, գյուղատնտեսական մթերքներ (կաթ, միս, հացահատիկ) վերամշակող 67 կազմակերպություններ: Մարզում որոշակի ավելացել են գյուղմթերքների արտադրության ծավալները:

Ոլորտում ապահովվել է 2015թ. համեմատ ավելի բարձր ցուցանիշներ:

Մարզի 2015-2016թթ. բուսաբուծության և անասնապահության բնագավառներում գյուղատնտեսական արտադրության վերաբերյալ ցուցանիշները ներկայացվում են ստորև.

Ցուցանիշների անվանումը	Մարզի գյուղատնտեսական հիմնական մշակաբ-ի ցանքատարածությունները		Նախորդ տարվա համեմատ աճը %	Բուսաբուծական մթերքների համախառն արտադրանքը			Նախորդ տարվա համեմատ աճը %
	2015թ	2016թ		Չափի միավոր	2015թ	2016թ	
Ընդամենը ցանքային տարածություններ	/Հա/	/հա/					
	34843	35543	102,0				
Հացահատիկ և հատիկաբլիթ	25379	26339	103,7	տոննա	67,6	78.0	115,4
Տեխնիկական մշակաբույսեր	16	17	106,25	ցենտներ	42	83.0	197,6
Կարտոֆիլ	1747,4	1770	101,2	տոննա	33,0	34,0	103,0

Բանջարեղեն	1084	1084	100,0	տոննա	18	19,5	108,3
Պտուղ- հատապտուղ	2589,5	2591,3	100,0	տոննա	15,2	15,3	100,6
Որից՝ խաղող	185,1	185,1	100,0	տոննա	1,2	1,2	100,0
Կերային մշակաբույսեր	6293	6333	100,6				
Կուտակվել է խոտ				Հազ.տոննա	128,6	130,0	101,1
Կուտակվել է ծղոտ				Հազ.տոննա	27,1	29,3	108,1
Ցանվել է աշնանացան	17309	10523	- 60,7				
Կատարվել է ցրտահերկ	3300	3500	106,0				
Արտադրվել է՝							
Կաթ				Հազ.տոննա	72,0	75,9	105,4
Միս				Հազ.տոննա	18,7	18,8	100,5
Բուրդ				Տոննա	75,2	75,8	100,8
Մեղր				Տոննա	395,5	395,5	100,0
Ձու				Մլն.հատ	41,8	44,6	106,7

Մարզի 43,8 հազ.հա վարելահողերից գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսությունների կողմից օգտագործվել է 37,4 հազ.հա: Համայնքներում փաստացի չի օգտագործվել 6,4 հազ.հա վարելահող, որի զգալի բաժինը գտնվում է մարզի բարձրադիր գոտում:

Մարզում 2016թ. բերքի տակ է դրվել 35543 հա ցանքատարածություն, 2015թ. 34843հա՝ 700հա-ով ավել, որից 26000 հա՝ հացահատիկային մշակաբույսեր, 339հա՝ հատիկալնդեղային մշակաբույսեր, 1770 հա կարտոֆիլ, 1084 հա բանջարային մշակաբույսեր, 6333 հա կերային մշակաբույսեր, տեխնիկական մշակաբույսեր՝ 17հա: Պտղի և հատապտղի ցանքատարածությունները կազմել են 2591.3 հա, իսկ խաղողը՝ 185.1 հա:

2016թ. կատարվել է աշնանացան՝ 10523հա, նախորդից՝ 6781հա-ով պակաս, որը բացատրվում է հիմնականում ՀՀ կառավարության կողմից սուբսիդավորված սերմացու չտրամադրելու, շուկայում ցորենի գների անկման և մի շարք այլ օբյեկտիվ պատճառների հետ: Կատարվել է 8691.1 հա գարնանացան հացահատիկային մշակաբույսերի ցանքս, այդ թվում՝ ցորեն՝ 57 հա, գարի՝ 4732.3հա, վարսակ՝ 75հա, եգիպտացորեն՝ 19.3հա, հաճար՝ 3807,5հա, նախորդ տարվանից 181,1հա-ով ավել:

«ՍԱՄ» ՀԿ-ի ֆերմերների միջոցով կազմակերպվել և իրականացվել է սերմերի արտադրության, վաճառքի աշխատանքներ: Ապահովել է որակյալ և կոնդիցիոն սերմերի արտադրություն: Աշխատանքներ են կատարվել նաև հացահատիկային, կերային և այլ մշակաբույսերի սերմարտադրության ծավալների ավելացման ուղղությամբ: Գարնանացանի համար ՍԱՄ-ի միջոցով տրամադրվել են գարնանացան ցորենի 42.0տ, գարու՝ 65.0 տ, առվույտի՝ 3.5տ, վարսակի՝ 28.0տ, կորնզանի՝ 18.5տ սերմացուներ: Գարնանացանը կատարվել է ագրոժամկետներին համապատասխան:

Վեգետացիայի ընթացքում վերահսկվել է ցանքատարածությունների ագրոկանոնների համապատասխան մշակության գործընթացը:

Համաձայն ՀՀ կառավարության համապատասխան որոշումների, «ՀՀ հողօգտագործողներին 2016թ. գյուղատնտեսական աշխատանքների համար մատչելի գներով դիզվառելիք, ազոտական, ֆոսֆորական և կալիումական պարարտանյութերի ձեռք բերման նպատակով պետական աջակցության ծրագիրը հաստատելու մասին» ծրագրի շրջանակում մարզի պահանջարկի հիման վրա գյուղատնտեսական աշխատանքների կազմակերպման համար ՀՀ կառավարություն հայտ է ներկայացվել և մարզ է ներկրվել հողօգտագործողներին անհրաժեշտ 950000լ դիզվառելիք (ընդհանուր արժեքը կազմում է 266.0 մլն.դրամ), 2160 տոննա ազոտական պարարտանյութ (ընդհանուր արժեքը կազմում է 259,2 մլն.դրամ), 210 տոննա գարու (ընդհանուր արժեքը կազմում է 27.3 մլն.դրամ), 1,2 տոննա առվույտի և 30.1 տոննա կորնգանի սերմացուներ: 2016թ-ի մկնանման կրծողների դեմ պայքարի կազմակերպման նպատակով 742 կգ թունանյութ (Ռոդիֆակում Ս), որի միջոցով 60 համայնքներում պայքար է կազմակերպվել 9275 հա ցանքատարածությունների վրա:

Մարզում կարևորում է նաև հացահատիկի սերմարտադրության, սերմաթարմացման և սորտափորձարկմանն ուղղված միջոցառումները, որոնց ուղղությամբ տարվել են համապատասխան աշխատանքներ, կազմակերպվել և իրականացվել է սերմերի արտադրության և վաճառքի աշխատանքները, ապահովվել որակյալ և կոնդիցիոն սերմերի արտադրություն:

Մինչև բերքահավաքի աշխատանքների սկիզբը, կազմակերպվել է սերմադաշտերում ապրոբացիայի աշխատանքները:

Մարզում 2016թ. բերքի համար նախատեսված ցանքսը ամբողջովին հնձվել է: Հացահատիկի միջին բերքատվությունը մարզում կազմել է 30.0g/հա է անցած տարվա՝ 26.3/հա-ի փոխարեն:

2016թ-ի ընթացքում այգեգործության բնագավառում ստեղծվել է ժամանակակից տվյալներով երկու այգի (Սիսիանում՝ 12հա, Մեղրիում՝ 8հա): Կապանի տարածքում ստեղծվել է դեկորատիվ ծառատեսակների տնկարանային տնտեսություն:

Համակարգվել և օժանդակություն է ցուցաբերվել գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսությունների կողմից արտադրվող գյուղատնտեսական մթերքների (միս, կաթ, պտուղ, կարտոֆիլ, բանջար) իրացման, ինչպես նաև ոռոգման համակարգի վերանորոգման և շահագործման աշխատանքներին:

2016թ. մարզից արտահանվել է 4500տ կարտոֆիլ, 1550տ կաղամբ, 400տ տարբեր տեսակի ձավարեղեն:

Մարզի ԶՕԸ-ի ուժերով 2016թ. գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսություններին մատակարարվել է 4.9 մլն.խ.մ. ջուր, ոռոգման վարձավճարների գանձումները կազմել է 92.9 %:

Ստորև ներկայացվում է վարձավճարների գանձումը առ. 01.01.2016թ.-01.01.2017թ.

ԶՕԸ-երի անվանումը	Ոռոգվող համայնքները	Ոռոգվող հողատարածքը	Մատակարարված ջրի քանակը /հազ.խ.մ./	Հասույթը /հազ.դրամ/	Փաստացի գանձված վարձավճարը /հազ.դրամ/	Ապառքը /հազ.դրամ/
01.01.2016թ.	1402	5375	59125,0	49270.2	9854.8	83.3

01.01.2017թ.	1402	4977.7	54755.0	50883.7	3871.0	92.9
--------------	------	--------	---------	---------	--------	------

Ուշադրություն է դարձվել ոռոգման համակարգի վերանորոգման և շահագործման աշխատանքներին:

Մաքրվել է ոռոգման ներքին ցանցերը, բոլոր հայտ ներկայացրած գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսություններին տրվել է անհրաժեշտ քանակի ոռոգման ջուր:

ՀՀ վիճվարչության և անասնաբուժական ծառայությունների հետ համատեղ կազմակերպել է գյուղատնտեսական կենդանիների հաշվառման աշխատանքները: Անասնաբուժական ծառայության հետ համատեղ վերահսկվել և համակարգվել է գյուղատնտեսական կենդանիների հիվանդությունների դեմ պայքարի աշխատանքները:

Կատարվել են դիագնոստիկ ստուգումներ տուբերկուլոզ և բրուցելոզ հիվանդությունների, պրոֆիլակտիկ միջոցառումներ՝ սիբիրախտ, պաստերիոզ, դաբաղ, խոզերի ժանտախտ, թռչունների ժանտախտ, հիվանդությունների դեմ: ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության կողմից ժամանակին են հատկացվել բոլոր անհրաժեշտ պրեպարատները:

Մարզում գործում է 3 տոհմային տնտեսություն: Տարվա ընթացքում կատարվել է 3800 գլուխ խոշոր եղջերավոր անասունների արհեստական սերմնավորում և 115 գլուխ խոզերի:

Արոտային շրջանին անցնելու նպատակով անասնաբուժական ծառայության հետ համատեղ աջակցել է գյուղացիական և ֆերմերային տնտեսություններին պրոֆիլակտիկ միջոցառումները ժամանակին կատարելու և արոտային շրջանը կազմակերպելու համար:

2016թ. նոյեմբեր ամսում գյուղատնտեսության բնագավառում առաջին անգամ կատարվել է գույքագրում, հաշվառում խոշոր հողօգտագործողների, անասնապահների, մեղվապահների, ինտենսիվ այգեգործությամբ և ձկնաբուծությամբ զբաղվողների. կոոպերատիվների, անօգտագործելի վարելահողերի, ընթացքի մեջ է անասնազվաքանակի հաշվառումը:

Ավարտական փուլում է գտնվում գյուղատնտեսության բնագավառի ամենակարևոր ճյուղերից՝ դաշտավարության, անասնապահության «Հացահատիկային և կերային մշակաբույսերի սերմնաբուծության զարգացման»

և «Տավարաբուծության զարգացման» 2014-2022թթ. ծրագրերը:

2012թ. ՀՀ կառավարության կողմից ՀՀ Սյունիքի մարզին հատկացվել է 780 տոննա աշնանացան ցորենի առաջին վերարտադրության սերմացու, որի ընդհանուր գումարը կազմում է 124.8 մլն. դրամ: 21.12.2016թ. դրությամբ հավաքագրվել և մատակարարի հաշվեհամարին է փոխանցվել 101.670 մլն. դրամ: Այսօրվա դրությամբ պարտքը կազմում է 23.130 մլն.դրամ գումար: Միջոցներ է ձեռնարկվում աշնանացան ցորենի սերմացուների համար մարզի գյուղական համայնքներում կուտակված պարտքը մարելու ուղղությամբ:

Մարզում տարբեր դոնոր կազմակերպությունների կողմից ոլորտում իրականացվել են մի շարք ներդրումային ծրագրեր.

- ԳԱՄԿ-ի կողմից 43,2 մլն. դրամի չափով ներդրումներ:

- «Ռազմավարական զարգացման գործակալություն» ՀԿ կողմից 2016թ. մարզում «Անասնապահության զարգացում Սյունիքի մարզում» և «Անասնապահության զարգացում Հայաստանի հարավում» ծրագրերի շրջանակներում ֆերմերային տնտեսություններին աջակցություն է ցուցաբերվել 265,0 մլն. դրամի չափով:
- Գյուղի Զարգացման ԱՐԴԻ ծրագրի կողմից Սյունիքի մարզի Արծվանիկ համայնքում և Մեղրի համայնքի 5 բնակավայրերում կատարվել է մոտ 106,3 մլն.դրամի չափով (համաֆինանսավորմամբ և լրիվ ֆինանսավորմամբ) ներդրում:
- ՀՀ ԿԱ «ԳՏՏՁ ՇԻԳ» ՊՀ կողմից իրականացվել է 1.930 մլրդ. դրամի ներդրում՝ ներտնտեսային ոռոգման ցանցի և ջրամատակարարման համակարգի վերակառուցման համար:

Մարզում 2016թ. հունվար-նոյեմբերին իրացվել է շուրջ 13.1 հազար տոննա միս (կենդանի զանգվածով), արտադրվել 75.9 հազ.տոննա կաթ և 44.6 մլն հատ ձու, անցած տարվա՝ 13.0 հազար տոննա միս (կենդանի զանգվածով), արտադրվել 72.0 հազար տոննա կաթ և 41.8 մլն հատ ձու:

01.01.2017թ. դրությամբ մարզում առկա 1088 տրակտորներից գյուղատնտեսական աշխատանքներին պատրաստ են մարզի առկա տեխնիկայի 80%-ը: 155 հացահատիկահավաք կոմբայններից՝ 111-ը, 47 կերահավաք կոմբայններից՝ 34-ը: Գյուղատնտեսական առկա տեխնիկան հիմնականում մաշված է, հիմնախնդիր է նոր տեխնիկայով համալրումը և առկա հավաքակազմի արդիականացումը:

Սյունիքի մարզ	ահավաք կոմբայն	Կերահավաք կոմբայն	Անիվավոր տրակտոր										Թրթուրավոր տրակտոր							ԸՆԴԱՄԵՆ
			K-700,701	T-150k	MT 80,82	MT-50,52	M -6L	T-40	T-16,T-25	АО-2621	SAME	Ընդամենը	T-330 T-170,	T-74, DT-75	T-54, T-70	DZ-42	մակնիշի	Ընդամենը		
Ընդամենը 01.01.2016	155	39	15	68	364	46	115	70	28	65	29	800	28	226	9	16	2	281	1081	
01.01.2017	155	47	16	69	365	46	115	70	28	65	29	801	28	227	9	16	2	282	1088	

Անհրաժեշտ ուշադրություն է դարձվել բնության և շրջակա միջավայրի պահպանությանը, ցուցաբերվել աջակցություն բնապահպանական օրենսդրության կատարմանը, արգելանոցների և արգելավայրերի պահպանմանը և օգտագործմանը, ապահովվել համագործակցություն բնապահպանական խնդիրներ իրականացնող հասարակական կազմակերպությունների և մարզի «Օրիուս» բնապահպանական տեղեկատվական հասարակական կենտրոնների հետ:

Աջակցություն է ցուցաբերվել «Զանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի կենսաբազմազանության ապահովման և կայուն զարգացման ծրագրերին:

«Զանգեզուր» կենսոլորտային համալիրի պահպանության, գիտական ուսումնասիրությունների, անտառատնկման աշխատանքների կատարման նպատակով 2016թ. պետական բյուջեից տրամադրվել է մոտ 135.3 մլն. դրամ:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության բարեգործական ծրագրերի համակարգման հանձնաժողովի, «Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարության, «Կովկասի բնության հիմնադրամ»-ի և «Զանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ միջև 15.06.2016 թվականին կնքված դրամաշնորհի պայմանագրի շրջանակներում ֆինանսավորվող 2016 թվականի

ծրագրի համաձայն միջոցներով Հայաստանի Հանրապետության բնապահպանության նախարարության կողմից «Զանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ում իրականացվել է 28.735.3 հազ. դրամ ընդհանուր արժեքով ծրագրեր:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության, ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի և գերմանական զարգացման բանկի միջև կնքված համաձայնագրի շրջանակներում 2012թ. սկսվել է «Շիկահողի կենսոլորտային արգելոցի հիմնադրման և շրջակա համայնքների սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրի» պիլոտային փուլը: Ծրագրի ընդհանուր արժեքը կկազմի է 8.25 մլն եվրո:

Մշտական աջակցություն է ցուցաբերվել թափոնների վերամշակման, վնասագերծման, պահպանման և փոխադրման ուղղությամբ տարվող աշխատանքների կազմակերպմանը: Մարզի առողջապահական ընկերությունները համապատասխան պայմանագրեր են կնքել վտանգավոր բժշկական թափոնների վերամշակման վնասագերծման համար:

Հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ստորաբաժանումների հետ հաշվետու ժամանակահատվածում համատեղ աշխատանքներ են տարվել մարզի ֆլորայի և ֆաունայի պահպանման և վերարտադրման, ինչպես նաև իրավախախտումների կանխման ուղղությամբ:

Համակարգված աշխատանքներ են տարվել բնօգտագործման և բնապահպանական վճարների պատշաճ կարգով վճարումներն ապահովելու, ոլորտում արձանագրված իրավախախտումներից գոյացած վարչական տուգանքները պետբյուջե մուտքագրելու ուղղությամբ (հաշվարկված վնասների և պատժամիջոցների դիմաց 2016 թվականի ընթացքում պետբյուջե է մուտքագրվել մոտ 1.9 մլն. դրամ):

Աշխատանքներ են տարվել համայնքների ընդհանուր օգտագործման տարածքներում ապօրինի ծառահատումների, աղբակույտերի և արտադրական թափոնների տեղափոխման ուղղությամբ: Տեղական ծրագրեր են մշակվել նաև գյուղական համայնքներում ծառատնկումների կազմակերպման, փողոցների մաքրման ուղղությամբ:

Համատեղ իրականացված ստուգայցերի արդյունքում համայնքների ընդհանուր օգտագործման հողային տարածքներում բնապահպանական օրենսդրության պահանջների կատարման խախտումներ չեն արձանագրվել:

Սահմանված պարբերականությամբ (ամիսը 3 անգամ) սպասարկող մարզային կազմակերպությունների կողմից մարզի միջպետական, ինչպես նաև զբոսաշրջային կենտրոններ (Տաթևի վանական համալիր, ճոպանուղի, Վահանավանք և այլն) տանող հանրապետական նշանակության ճանապարհների և դրանց հարակից տարածքներում կատարվում են սանիտարական մաքրման աշխատանքներ: Ծանապարհների առանձին հատվածներում և բնակավայրերի մերձակայքում տեղադրվել են աղբարկղներ: Կատարված աշխատանքների արդյունքում ճանապարհների սանիտարական վիճակը գտնվում է բարվոք վիճակում:

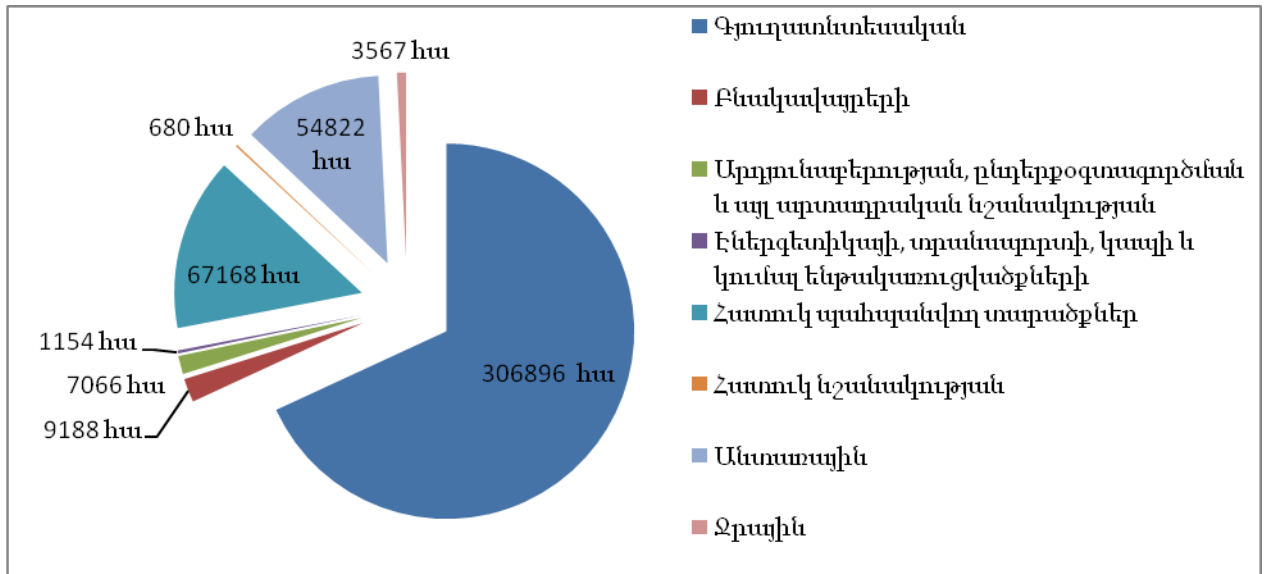
Ապահովվել է նաև համագործակցությունը բնական պաշարների և ընդերքօգտագործման բնագավառում: Մարզի 43 հանքավայրերի (13-ը մետաղական, 30-ը՝ ոչ մետաղական) համար տրվել են ընդերքօգտագործման լիցենզիաներ, որոնցից ներկայումս շահագործվում է 28-ը (5-ը մետաղական, 23-ը ոչ մետաղական): Բոլոր հանքօգտագործողներն ունեն հողհատկացման և ընդերքի օգտագործման համապատասխան փաստաթղթեր:

Թվով 13 կազմակերպություն ունեն ընդերքն օգտակար հանածոների շահագործման նպատակով ուսումնասիրության լիցենզիաներ:

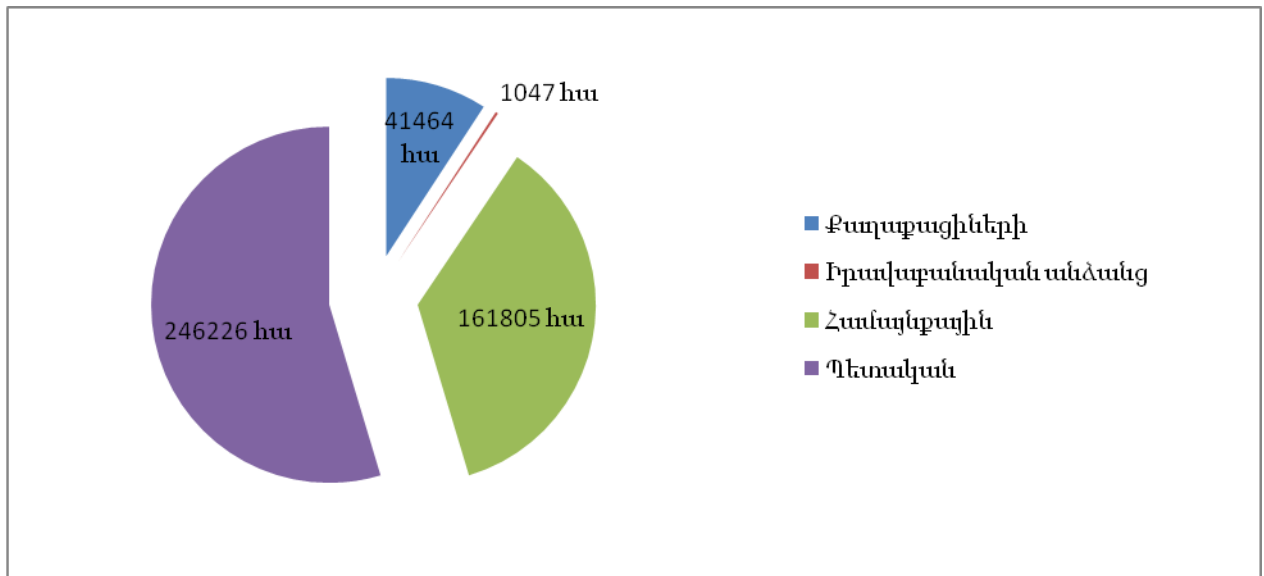
Հողաշինության և հողօգտագործման բնագավառ

Սյունիքի մարզի վարչական տարածքը կազմում է 450542 հա, կամ Հայաստանի Հանրապետության վարչական տարածքի 15.1%-ը: Սյունիքի մարզի հողային ֆոնդը.

1. ըստ նպատակային նշանակության ունի հետևյալ պատկերը.

2. ըստ սեփականության սուբյեկտների ունի հետևյալ պատկերը.

Մարզի 306.7 հազ.հա գյուղատնտեսական նշանակության հողերից վարելահողերը կազմում են 43.8 հազ.հա, կամ 14.3%-ը: 2016թ. գյուղատնտեսական արտադրության կազմակերպման նպատակով վարելահողերից օգտագործվել է 37.4 հազ.հա (85.4%): Բարձրադիր գոտիներում գտնվելու, մեծ թեքություններ ունենալու և տնտեսապես ոչ շահավետ լինելու պատճառներով համայնքներում չի օգտագործվել

մոտ 6.4 հազ.հա վարելահող, այդ թվում՝ 4.9 հազ.հա պետական և համայնքային սեփականության:

Մարզի պետական և համայնքային սեփականություն հանդիսացող գյուղատնտեսական նշանակության հողերից 2016թ. գյուղատնտեսական գործունեություն ծավալելու նպատակով հողօգտագործողների կողմից վարձակալությամբ օգտագործվել է 43.34 հազ. հեկտարը՝ տարեկան 131.9 մլն դրամ վարձավճարով: 2016 թվականի վարձավճարի (ներառյալ ապառքներ) գանձումները կազմել են 134.7 մլն. դրամ կամ 102.1%:

2016թ. վարչական հսկողության աշխատանքների շրջանակներում մարզի թվով 30 համայնքներում իրականացվել են ընթացիկ ստուգումներ՝ հողօգտագործման բնագավառում հողային օրենսդրության պահանջների կատարման, հողամասերն ըստ նպատակային և գործառնական նշանակության օգտագործելու, պետական և համայնքային սեփականություն հանդիսացող հողերի օտարման և օգտագործման տրամադրման գործընթացների նկատմամբ: Ստուգումների արդյունքներով արձանագրված խախտումների վերացման նպատակով, տրված պարտադիր կատարման ցուցումները կատարվել են սահմանված ժամկետում: Ստուգումների արդյունքներով վարչական պատասխանատվություն առաջացնող խախտումներ չեն արձանագրվել:

2016թ-ին մարզի 17 համայնքների 25 բնակավայրերում (4 քաղաք և 21 գյուղ) տարբեր նպատակային նշանակության հողամասերից աճուրդ վաճառքի ձևով օտարվել է 84.85 հա հողամասեր, որից 76.77 հա գյուղատնտեսական նշանակության, կամ 94.9% ավելի, քան 2015թ-ին: Հողերի օտարումից տեղական բյուջեներ են մուտքագրվել 58.18 մլն. դրամ, որը օտարված հողամասերի կադաստրային արժեքների հանրագումարը գերազանցում է 15.1 մլն.դրամով:

2016թ. ընթացքում համայնքների ղեկավարների կողմից կազմվել և ՀՀ Սյունիքի մարզպետին է առաքվել 25 համայնքներում, այդ թվում բազմաբնակավայր, հողերի նպատակային նշանակության փոփոխության թվով 35 առաջարկներ (հողաշինարարական գործեր, 119 միավոր): Հողերի օգտագործման ժամանակավոր սխեմաների համաձայնեցման միջգերատեսչական հանձնաժողովը 35 փաթեթների վերաբերյալ տվել է դրական եզրակացություններ: ՀՀ կառավարության որոշումներին (28.12.2011թ. N1918-Ն և N1920-Ն) համապատասխան միջգերատեսչական հանձնաժողովների եզրակացությունների հիման վրա համայնքների ավագանիների որոշումներով 2016թ. փոփոխվել են 25 համայնքների վարչական տարածքներում գտնվող 167.99 հա հողատարածքների նպատակային նշանակությունները՝ որը խթան կհանդիսանա ինչպես էներգետիկայի՝ այդ թվում վերականգնվող, արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման, բջջային կապի, ջրամատակարարման, գյուղատնտեսական արտադրական և հասարակական սպասարկման ոլորտների, այնպես էլ համապատասխան համայնքների սոցիալ տնտեսական զարգացմանը: Հողամասերի նպատակային նշանակության փոփոխությամբ պայմանավորված 2016թ. հողօգտագործողների կողմից արդեն կատարվել է 495 մլն. դրամի կապիտալ ներդրումներ, որի արդյունքում բացվել է 16 աշխատատեղ: 2016թ հողամասերի նպատակային նշանակությունների փոփոխության արդյունքում՝ որպես կադաստրային արժեքների տարբերություն համայնքների բյուջեներ են մուտքագրվել 979 հազ. դրամ (100%):

2016թ-ի ընթացքում առաջին անգամ իրականացվել է մարզի համայնքների վարչական սահմաններում ընդգրկված՝ նախկինում համայնքների վարչական սահմաններից դուրս, մարզի վարչական սահմաններում գտնվող գյուղատնտեսական նշանակության 78.2 հազ.հա հողերի գնահատում և դրանց արդյունքներով կազմված կադաստրային քարտեզները ու գնահատման տեղեկագրերը տրամադրվել են համապատասխան համայնքներին:

Առողջապահության բնագավառ

2016թ. մարզպետարանի ուշադրության կենտրոնում են եղել մարզում գործող առողջապահական հաստատությունների համաչափ զարգացման, առողջության առաջնային պահպանման, մոր և մանկան առողջության, ծննդոգնության որակի, ներհիվանդանոցային ինֆեկցիայի կանխարգելման, շտապ օգնության և բուժականմանկաբարձական կետերում ցուցաբերվող բուժօգնության որակի ու մատչելիության բարձրացման հարցերը, ինչպես նաև առողջապահական ընկերությունների նյութատեխնիկական բազայի հագեցման և կադրերով համալրման գործընթացները, ֆինանսական միջոցների արդյունավետ կառավարումը:

Բնակչության բժշկական բարեկեցության գնահատման համար կարևորագույն ցուցանիշներից է բնակչության բնական շարժի նկարագիրը, որն ըստ մարզի տարածաշրջանների ունի հետևյալ պատկերը.

Տարածաշրջան	Ծնունդ 2014թ.		Ծնունդ 2015թ.		Ծնունդ 2016թ.		Մահերի թ. 2014թ.		Մահերի թ. 2015թ.		Մահերի թ. 2016թ.		0-1 տ. երեխաների մահեր 2014թ.	0-1տ. երեխաների մահեր 2015թ.	0-1տ. երեխաների մահեր 2016թ.
	Ըստ ծննդոգն. ցուցաբերող ՓԲԸ-ի	Ըստ ՔԿԱԳԾ-ի	Ըստ ծննդոգն. ցուցաբերող ՓԲԸ-ի	Ըստ ՔԿԱԳԾ-ի	Ըստ ծննդոգն. ցուցաբերող ՓԲԸ-ի	Ըստ ՔԿԱԳԾ-ի	Ըստ ՓԲԸ-ի	Ըստ ՔԿԱԳԾ-ի	Ըստ ՓԲԸ-ի	Ըստ ՔԿԱԳԾ-ի	Ըստ ՓԲԸ-ի	Ըստ ՔԿԱԳԾ-ի			
Կապան	445	436	394	404	455	431	376	417	418	440	409	454	4	1	4
Քաջարան	65	79	53	85	45	82	70	66	79	79	74	74	1	1	2
Սիսիան	318	372	263	325	210	322	252	291	135	261	231	312	2	1	1
Գորիս	531	505	547	523	556	526	310	335	307	354	341	378	5	1	5
Մեղրի	91	116	76	103	68	91	106	114	115	122	76	118	1	0	0
ԸՆԴԱՄԵՆ Ը ՄԱՐԶՈՒՄ	1450	1508	1333	1440	1334	1472	1114	1223	1054	1256	1131	1336	13	4	12

2016 թվականին մարզում գրանցվել է 1472 ծնունդ, ծնելիությունը կազմել է 10.6 (2015թ.՝ 10.3, 2014թ.՝ 9.8) պրոմիլե և 1336 մահ (մահացության ցուցանիշը կազմել է 9.6 (2015թ.՝ 9.0, 2014թ.՝ 8.0) պրոմիլե: Բնական աճը կազմել է 1.1 (2015թ.՝ 1.3, 2014թ.՝ 1.8) պրոմիլե: Մանկական մահացությունը կազմել է 8.2 (2015թ.՝ 2.8, 2014թ.՝ 8.6) պրոմիլե:

Մարզում գործում են մարզային ենթակայության 17 առողջապահական ընկերություններ և կազմակերպություններ, որոնք մատուցում են արտահիվանդանոցային, հիվանդանոցային, մասնագիտական (նյարդահոգեբուժական) դիսպանսերային և շտապ օգնության ծառայություններ: Մարզային ենթակայության առողջապահական ընկերություններում աշխատում է 1342 մարդ, որից 248 բժիշկ, 701 միջին բուժաշխատող: 10000 բնակչի հաշվով բուժապասարկում են իրականացրել 20 բժիշկ և 56.9 միջին բուժաշխատող:

Ստացիոնար բժշկական հաստատություններում ծավալված է 410 մահճակալ:

2016 թվականին մարզի հինգ բժշկական կենտրոններում և նյարդահոգեբուժական դիսպանսերում հիվանդանոցային ստացիոնար բուժօգնություն են ստացել 12195 հիվանդներ, որից 1027 հիվանդ բուժվել են վճարովի հիմունքներով, իսկ 299 հիվանդ՝ համավճարի կիրառման սկզբունքով:

2016 թվականին մարզի բժշկական կենտրոններում ծնվել է 1334 երեխա, 0-1 տարեկան հասակում մահացել է 7 (2015թ.՝ 3, 2014թ.՝ 13) երեխա, որից 5 երեխա 0-6 օրական հասակում: Արձանագրվել է 10 մեռելաձնության դեպք, պերինատալ մահացության ցուցանիշը կազմում է 11.2 պրոմիլե: Մարզում 2016 թվականին արձանագրվել է մեկ մայրական մահացության դեպք: Կեսարյան հատումների տեսակարար կշիռը կազմել է 21.7%: 2016 թվականի ընթացքում մարզում գրանցված ծնունդների 90.6% իրականացվել է մարզի ծննդօգնություն իրականացնող 5 բժշկական կենտրոններում: Մարզի բժշկական կենտրոններում ծննդօգնությունը իրականացնելու նպատակով 21 կնոջ տրամադրվել է ծննդօգնության հավաստագիր: 165 բարձր դիսկի հղիներ ուղեգրվել են 3-րդ մակարդակի բուժհաստատություն անհրաժեշտ բուժօգնությունը ստանալու նպատակով:

2016 թվականին առողջության առաջնային պահպանում իրականացնող հաստատություններ այցելությունների թիվը կազմել է 811307 (2015թ.՝ 672960), մեկ բնակչի հաշվով հաճախումների թիվը կազմում է 5.8: Նեղ մասնագիտական և դիսպանսեր հսկողության տակ գտնվում է 17862 հիվանդ:

Սոցիալապես անապահով խմբերում չընդգրկված, սակայն ծանր սոցիալական վիճակում գտնվող մարզի 107 բնակիչներ մարզպետի միջնորդությամբ ուղեգրվել են հիվանդանոցային բուժօգնություն ստանալու կամ հետազոտվելու, որոնցից 85-ը մարզի բուժհաստատություններում, իսկ 22-ը՝ Երևանի մասնագիտացված բժշկական հաստատություններում: Առողջարանային-վերականգնողական բուժման են ուղեգրվել հաշմանդամության խումբ ունեցող 79 հիվանդներ և մանկուց հաշմանդամ՝ 5 երեխաներ:

Կազմակերպվել է անվճար և արտոնյալ պայմաններով դեղամիջոցներ ստանալու իրավունք ունեցող անձանց դեղերով ապահովման գործընթացը: ՀՀ առողջապահության նախարարությունից ստացվել և բաշխվել է կենտրոնացված գնումներով ձեռք բերված 42.9մլն դրամի, իսկ մարդասիրական օգնության ճանապարհով՝ 40.5մլն դրամի դեղորայք, բժշկական պարագաներ: 2016 թվականին

մարզի բուժհաստատությունների կողմից հիվանդներին տրամադրվել է 57.2մլն. դրամի անվճար և արտոնյալ պայմաններով դեղորայք:

2016 թվականին շտապ օգնության ծառայությունը իրականացրել է 18870 կանչ, շարունակում է աճել գյուղական վայրերից ստացված և սպասարկված կանչերի թիվը:

Մարզում գործող 7 ՓԲԸ-ների և 10 ՊՈԱԿ-ների պետական պատվերի գլոբալ բյուջեն կազմել է 2.24 մլրդ դրամ, որից 1.13 մլրդ դրամ արտահիվանդանոցային և 1.11 մլրդ դրամ հիվանդանոցային ծառայությունների գծով: 2016 թվականին պետական պատվերի գլոբալ բյուջեի կատարողականը կազմել է 99.5%: Ֆինանսական փոխհատուցումը իրականացվել է 100%:

Ստացիոնար պայմաններում վճարովի ծառայությունները մուտքագրվել է 68.2 մլն դրամ, որից համավճարի սկզբունքով՝ 13.7 մլն դրամ: Արտահիվանդանոցային բժշկական ծառայություններից մուտքագրվել է 62.3մլն.դրամ:

«Հայկական ակնաբուժական նախագիծ բարեգործական հիմնադրամի «Լույս հայի աչքերին» ծրագրի շրջանակներում մարզում մասնագիտական խմբերի միջոցով իրականացվել է սոցիալապես անապահով ու առանձին (հատուկ) խմբերում ընդգրկված բնակչության 321 աչքի վիրահատություն, որից 97-ը լազերային միջամտությամբ:

«Հովարդ Կարագյոզյան» Բժշկական Բարեգործական Հասարակական Կազմակերպության կողմից ՀՀ Սյունիքի մարզում մինչև 14 տարեկան երեխաների ատամնաբուժական և ակնաբուժական ծառայություններ մատուցելու նպատակով իրականացվել է 30.0 մլն. դրամի ներդրումներ:

Ամերիկայի հայ օգնության ֆոնդ միջազգային կազմակերպության միջոցներով մարզից երեք բժիշկներ վերապատրաստվել են Երևանում:

Մարզպետի նախաձեռնությամբ Երևանում 7 բժիշկներ, իսկ Կապանում առողջության պահպանման առաջնային օղակի թվով 58 բուժքույրեր և 20 ստոմատոլոգիական բուժքույրեր մասնակցել են Երևանի Մ. Հերացու անվան բժշկական համալսարանի կողմից կազմակերպված վերապատրաստման դասընթացներին պետական պատվերի շրջանակներում:

Առանձնակի ուշադրություն է դարձվել բժշկական բարձր որակավորում ունեցող ժամանակավոր մարզ գործուղված մասնագետների համար բավարար կենցաղային և արտոնյալ աշխատանքային պայմաններ ապահովելու խնդրին:

Սոցիալական ապահովության բնագավառ

2016թ. բնակչության պետական սոցիալական ապահովության տարածքային քաղաքականությունն ապահովվել է սոցիալական ծառայությունների տարածքային գործակալությունների գործունեության կազմակերպման, սոցիալական ոլորտի հանրապետական գործադիր մարմինների տարածքային ծառայությունների գործունեության համակարգման, ինչպես նաև բնակչության սոցիալապես անապահով ընտանիքների հաշվառման և բնակչության զբաղվածության ծրագրերի իրականացման միջոցով:

2016թ. դեկտեմբեր ամսին ընտանեկան նպաստի համակարգում ընդգրկվել են 2493 ընտանիքներ, իսկ սոցիալական նպաստի համակարգում՝ 1089 ընտանիքներ:

Նախորդ տարվա համեմատ նպաստի համակարգում ընդգրկված ընտանիքների թիվը պակասել է 43-ով: Ընտանեկան նպաստի միջին ամսական չափը կազմել է 27400 դրամ:

Տարվա ընթացքում, յուրաքանչյուր ամիս, 190 ընտանիք ընդգրկվել է եռամսյակային դրամական օգնության ցուցակներում, յուրաքանչյուրին վճարվել է ամսական 18000 դրամ:

2016թ. սոցիալական աջակցության տարածքային գործակալություններին կից հասարակական հիմունքներով գործող սոցիալական աջակցության խորհուրդների փոխարեն մարզպետի 2016 թվականի հունիսի 3 N52 _Ա որոշմամբ մարզում ստեղծվել են տարածքային մակարդակում կնքված սոցիալական համագործակցության համաձայնագրով ձևավորված 4 համակարգող խորհուրդներ:

Սոցիալական սպասարկման համակարգի կառավարման բնագավառը կատարելագործելու նպատակով մարզի 4 քաղաքներում ինտեգրված սոցիալական ծառայությունների տրամադրման միասնական համակարգի կառուցվածքագործառնության մոդելի շրջանակներում միասնական ընդունարանների ստեղծման համար առաջարկվել են տարածքներ: Կապան քաղաքում առաջարկվել է Երկաթուղայինների փողոցի թիվ 4 հասցեում գտնվող նախկին Սյունիքի մարզային ընդհանուր իրավասության 1-ին ատյանի դատարանի եռահարկ մասնաշենքը, ինչի արդյունքում խնդիրը լուծում է ստացել մարզկենտրոնում:

Ձեռնարկվել է համապատասխան միջոցառումներ նպաստի համակարգին պետական բյուջեից հատկացված միջոցների հասցեականության ապահովման և նպատակային օգտագործման ուղղությամբ:

Տեղեկատվական բազաների համադրմամբ և կատարված ուսումնասիրությունների արդյունքով արձանագրված գերավճար գումարները սահմանված կարգով հետ է գանձվում պետական բյուջե: 2016թ. սոցիալական աջակցության 4 տարածքային գործակալությունների կողմից հետ է գանձվել մոտ 2.6 մլն. դրամ:

01.12.2016թ. դրությամբ ավանդների փոխհատուցում է տրամադրվել 4933 նպաստառու ընտանիքների՝ շուրջ 700.8 մլն դրամ գումարով: 2016թվականին ավանդների փոխհատուցում է տրամադրվել 306 նպաստառու ընտանիքների՝ շուրջ 33.7 մլն. դրամ գումարով: Ընթացքի մեջ են ՀԽՍՀ խնայքանկում ներդրված ավանդների փոխհատուցման աշխատանքները:

Համագործակցելով ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության հետ մարզի 100 հաշմանդամություն ունեցող անձիք ստացել են լսողական սարքեր: 79 հաշմանդամների տրվել է առողջարանային ուղեգրեր:

Սեզոնային զբաղվածության խթանման միջոցով գյուղացիական տնտեսություններին աջակցության տրամադրման ծրագրի շրջանակներում ընդգրկվել են 198 հողօգտագործողներ, որոնց տրամադրվել է 30.4 մլն. դրամ:

Կենսաթոշակային ապահովությունը հիմնականում իրականացվում է ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության ՍԱՊԾ-ի 4 տարածքային ստորաբաժանումների միջոցով: Մարզում հաշվառված է 27100 թոշակառու, միջին թոշակի չափը կազմում է 40000 դրամ: Հաշմանդամության կենսաթոշակ է ստանում 9800 մարդ:

Զբաղվածության 4 տարածքային կենտրոններում գրանցված 4339 աշխատանք փնտրող քաղաքացիներից 3848 ունեցել են գործազուրկի կարգավիճակ:

DVB-T2 ստանդարտի թվային հեռուստատեսային ընդունիչ սարքեր են ստացել 1826 սոցիալապես անապահով ընտանիքներ և 490 զոհված զինվորական ծառայողների ընտանիքներ:(2316)

«Հայաստանի Հանրապետության 2016թ. պետական բյուջեի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով, Հայաստանի Հանրապետության Սյունիքի մարզպետարանին բյուջետային ծախսերի տնտեսագիտական դասակարգման «Այլ նպաստներ բյուջեից» հոդվածով նախատեսված հատկացումների հաշվին, 949 սոցիալապես անապահով քաղաքացիների տրվել է դրամական օգնություն:

2016 թվականի ապրիլյան պատերազմում զոհված 13 զինծառայողների ընտանիքներին որոշակի դրամական օգնություն է ցուցաբերվել մարզպետի, տարբեր կազմակերպությունների և անհատ բարերարների կողմից:

Ամանորի և Սուրբ Ծննդյան տոների կապակցությամբ սոցիալապես անապահով 600 ընտանիքների տրամադրվել է սննդամթերքի փաթեթներ, որը իր մեջ ներառում էր 11 անուն սննդամթերք:

Մարզպետարանի միջնորդությամբ «ԶՊՄԿ» ՓԲԸ-ն սոցիալապես անապահով 61 քաղաքացիների ցուցաբերել է ֆինանսական աջակցություն, լուծվել 7 քաղաքացիների աշխատանքի տեղավորման հարցը «ԶՊՄԿ» ՓԲԸ-ում:

Մարզում ոլորտի գերակա խնդիր է մնում զբաղվածության, նոր աշխատատեղերի ստեղծման և ըստ այդմ սոցիալական լարվածության մեղմման և բնակչության բարեկեցության աճի ապահովման հարցերը:

Ընտանիքի, կանանց և երեխաների իրավունքների պաշտպանության բնագավառ

Մարզպետարանը համակարգված աշխատանքներ է իրականացրել ընտանիքի, կանանց և երեխաների իրավունքների պաշտպանությանն ուղղված պետական նպատակային ծրագրերի կատարման ապահովման ուղղությամբ:

Մարզում հաշվառվել է առանց ծնողական խնամքի մնացած 6 երեխա: Առանց ծնողական խնամքի մնացած 2 երեխաներ տեղավորվել են խնամատար ընտանիքում: Որպես երեխա որդեգրող թեկնածու հաշվառվել է 6 անձ, իսկ որպես որդեգրման ենթակա երեխա՝ 4: Կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող 62 երեխաների տրվել է վկայագիր: Կապանի երեխաների խնամքի և պաշտպանության գիշերօթիկ հաստատություն է ընդունվել 9 և դուրս գրվել 32 երեխա: Գիշերօթիկ հաստատության վերակազմավորման գործընթացով պայմանավորված իրականացվել է 45 երեխաների կարիքների խորքային գնահատում և վերջնական եզրակացությունները ներկայացվել են ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարություն:

Մարզում մուրացիկ և թափառաշրջիկ երեխաներ հաշվառված չեն: Ոստիկանության կողմից պրոֆիլակտիկ հաշվառման է վերցվել 25 իրավախախտ, հաշվառումից հանվել է 19 երեխա: Իրականացվել է նրանց ընտանիքների կարիքների գնահատում և կազմվել՝ անհատական վերականգնողական ծրագրեր:

Հակասոցիալական վարք դրսևորած 16 անչափահասներ ուղղորդվել են Կապանի մանկական կենտրոն , որտեղ երեխաների հետ տարվել են սոցիալ-հոգեբանական վերականգնողական աշխատանքներ, իսկ 2 անչափահաս իրավախախտի նկատմամբ էլ նշանակվել է հասարակական դաստիարակ:

Կյանքի դժվարին իրավիճակներում գտնվող 168 երեխաների տվյալներ մուտք է արվել «Նորք» տեղեկատվավերլուծական կենտրոնի «Մանուկ» բազա:

Հայ օգնության ֆոնդի հովանավորչական ծրագրում ընդգրկված միակողմանի և երկկողմանի ծնողազուրկ 306 երեխաներ ստացել են ֆինանսական աջակցություն:

«Վորլդ Վիժն» միջազգային կազմակերպության հետ համագործակցության արդյունքում մարզի սոցիալապես անապահով ընտանիքների 500 երեխաներ իրենց ամառային հանգիստը անց են կացրել «Հանքավանի Զեփյուռ» և Վանաձորի «Արամյան» ճամբարներում:

Ընտանիքի օրվա և երեխաների իրավունքների պաշտպանության միջազգային օրվա կապակցությամբ մարզում հաշվառված 15 առանց ծնողական խնամքի մնացած երեխաների և ս/թ ապրիլյան պատերազմում զոհված կամավորների 2 երեխաների ընտանիքներին տրվել է դրամական աջակցություն:

Մարզպետարան դիմած 50 բազմազավակ, 18 սոցիալապես ծանր վիճակում գտնվող ընտանիքների և մեկ ծննդալուծման ժամանակ ծնված մեկից ավելի երեխաների 3 ընտանիքների ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի կողմից տրվել են ֆինանսական աջակցություն, ինչպես նաև մարզպետի միջնորդությամբ կատարվել է 1 ընտանիքի բնակարանային պայմանների բարելավում և 2 քաղաքացու աշխատանքի տեղավորում:

ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական հարցերի նախարարության և ՄԱԿ-ի մանկական հիմնադրամի հետ համատեղ «Խոցելի երեխաների սոցիալական ներառում. այլընտրանքային խնամքի, ընտանիքի աջակցության և ներառական կրթական ծառայությունների ընդլայնում» ծրագրի շրջանակներում կազմակերպվել են դասընթացներ, որի ընթացքում վերապատրաստվել են մարզում երեխաների իրավունքների պաշտպանություն իրականացնող կառույցների 30 մասնագետներ և ստացել հավաստագրեր:

Ապահովվել է կանանց և տղամարդկանց իրավահավասարության քաղաքականության և սեռով պայմանավորված բռնության կանխարգելման 2016 թվականին նախատեսված միջոցառումների և ծրագրերի իրականացումը:

Շարունակվել է համագործակցությունը մարզում գործող երեխաների և կանանց իրավունքների պաշտպանությամբ զբաղվող հասարակական կազմակերպությունների հետ:

Կրթության բնագավառ

2016 թվականի ընթացքում համակարգված աշխատանք է կատարվել մարզի տարածքում գործող պետական կրթական հաստատությունների գործունեության բարելավման, կառավարման արդյունավետության բարձրացման, պետական ուսումնական ծրագրերի իրականացման և կրթության որակի բարելավման ուղղությամբ:

Մարզում գործում է 118 հանրակրթական ուսումնական հաստատություն, որից 112-ը՝ մարզային ենթակայության, 6-ը՝ ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության:

Մարզի ենթակայության հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում աշխատողների թիվը 3518 է, մանկավարժների թիվը 2240, բարձրագույն մանկավարժական կրթությամբ՝ 2090 մանկավարժ, ոչ մասնագիտական կրթությամբ մանկավարժներ կրթության ոլորտում չեն աշխատում:

Դպրոցական տարիքի 16386 աշակերտներ ընդգրկվել են մարզի ուսումնական հաստատություններում: Մարզային ենթակայության 112 հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում կոմպլեկտավորվել է 1016.5 դասարան՝ 14394 աշակերտով այդ թվում կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող 232 աշակերտ:

Մարզի հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների 16 աշակերտ ստանում է տնային ուսուցում: Պարտուսից դուրս մնացած երեխաներ մարզում չկան:

Մարզի 6 քաղաքային և 28 գյուղական համայնքներում գործում են ընդհանուր թվով 54 նախադպրոցական ուսումնական հաստատություններ, հաշվառվել է նախադպրոցական տարիքի 5954 երեխա, որից 4358-ը հաճախում են մանկապարտեզներ: «Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի շրջանակներում ՄԱԿ-ի Պարենի համաշխարհային ծրագիրը պատրաստականություն է հայտնել Սյունիքի մարզի դպրոցներին տրամադրել խոհանոցային տեխնիկական սարքավորումներ, որը կոյուրացնի ծրագրի իրականացումը:

Մարզի բոլոր դպրոցներն ապահովված են ինտերնետային կապով: Համակարգիչների թիվը կազմում է 1288: 110 դպրոցներում գործում են համակարգչային դասարաններ: Մեկ դպրոցում միջին հաշվով կա 11 համակարգիչ, իսկ յուրաքանչյուր 100 երեխային բաժին է ընկնում միջինը 8 համակարգիչ:

Մարզի բոլոր դպրոցներն ունեն իրենց պաշտոնական կայքերը, ընդգրկված են Հայաստանի կրթական (<ԴԻՑ) և Dasaran.am միջդպրոցական ինտերակտիվ ցանցում:

2016թ. դպրոցականների առարկայական օլիմպիադաների մարզային փուլին մասնակցել են 470 աշակերտներ: Օլիմպիադաների հանրապետական փուլին մասնակցել են մարզային փուլի առաջին և երկրորդ տեղեր զբաղեցրած 76 և առցանց օլիմպիադաների երկրորդ փուլի արդյունքներով 37 աշակերտներ (ընդհանուր թվով՝ 113 աշակերտ): Հանրապետական փուլի մասնակիցներից 46 աշակերտներ գրավել են մրցանակային տեղեր:

Մարզի ուսումնական հաստատությունները կատարել են պետական առարկայական ծրագրերը, ինչը հիմք է հանդիսացել կազմակերպելու փոխադրական, ավարտական, պետական ավարտական և միասնական քննությունները: Ավարտական քննություններ են հանձնել 1291 աշակերտներ, պետական ավարտական՝ 1325, որից 775-ը՝ նաև միասնական քննություններ: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությունից վերոնշյալ թվերով ստացվել և բաշխվել են ավարտական վկայականները և ատեստատները: Գերազանցության մեդալակիրների թվով (32 հոգի) Սյունիքի մարզն առաջինն է հանրապետությունում:

2016 թվականի բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների առկա ուսուցման ընդունելության քննությունների պահուստային տեղերի մրցույթին մասնակցելու համար Մեղրու տարածաշրջանի յոթ շրջանավարտների տրվել է ուղեգիր, իսկ ընդունելության քննությունների նպատակային տեղերի մրցույթին մասնակցելու համար ուղեգիր տրվել մարզի երկու շրջանավարտների:

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարի 05.12.2013 թվականի N 1354-Ն հրամանով հաստատված կարգի մարզում կազմակերպվել և անց են կացվել «Տարվա լավագույն տնօրեն», «Տարվա լավագույն ուսուցիչ» և «Տարվա լավագույն դաստիարակ» մրցույթները:

Հայաստանյայց Առաքելական Սուրբ Եկեղեցու Քրիստոնեական դաստիարակության կենտրոնի առաջարկությամբ և կրթության ու գիտության նախարարության նախաձեռնությամբ կազմակերպված «Հայոց լեզու և հայ գրականություն», «Հայոց պատմություն», «Հայոց եկեղեցու պատմություն», բնագիտական առարկաների և դասվարների՝ «Լավագույն ուսուցիչ» մրցույթի եզրափակիչ փուլում մարզը ներկայացնող թվով յոթ ուսուցիչներ արժանացել են պատվոգրերի:

Աշխատանքներ են իրականացվել հատուկ կրթական և կրթության առանձնահատուկ պայմանների կարիք ունեցող երեխաներին հանրակրթական համակարգում ինտեգրելու աշխատանքները շարունակելու ուղղությամբ:

Հատուկ կրթության բնագավառում պետական ռազմավարությունն ուղղվել է մի կողմից հատուկ կրթական հաստատություններում երեխաների կրթության և խնամքի որակի բարելավմանը, մյուս կողմից այլընտրանքային ծառայությունների ձևավորմանը, ինչը հնարավորություն է տալիս աստիճանաբար բեռնաթափել հատուկ դպրոցները: Այս ուղղությամբ աշխատանքներ են տարվել մարզային ենթակայության 2 հատուկ դպրոցների հետագա կարգավիճակի, համակարգում ընդգրկված սովորողների կրթական և սոցիալական կարիքի գնահատման համաձայն՝ նրանց ուսուցումը համապատասխան ուսումնական հաստատություններում կազմակերպելու համար:

ՀՀ կրթության գլխավոր պետական տեսուչի 01.11.2016թ-ի N59-Ա կարգադրությամբ ՀՀ Սյունիքի մարզի թվով 23 (11 միջնակարգ, 12 հիմնական) հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում 2016թ. նոյեմբերի 6-ից 26-ը իրականացվել են կրթական գործունեության ուսումնասիրություններ:

Ուսումնասիրության ընթացքում հայտնաբերված խախտումները վերացնելու նպատակով ՀՀ կրթության գլխավոր պետական տեսուչի կողմից դպրոցների տնօրեններին տրվել են համապատասխան հանձնարարականներ:

Կազմակերպվել և համակարգվել է մարզի տարածքում նախազորակոչային և զորակոչային տարիքի երիտասարդության 2016թ. հանրապետական ռազմամարզական, ՀՀ դպրոցականների 1-6-րդ դասարանների աշակերտների շրջանում անցկացվող «Աժ գավաթի խաղարկության», ՀՀ անկախության 25-րդ տարեդարձին նվիրված դպրոցականների հանրապետական 25-րդ մարզական խաղերը:

Մարզի հանրակրթական դպրոցների շուրջ 70 աշակերտներ մասնակցել են «Մշակութային կազմակերպություն-դպրոց» արժնոմենտային ծրագրով Երևան քաղաքում կազմակերպված գիտաճանաչողական եռօրյա արշավներին:

Մարզպետարանի և կրթության ազգային ինստիտուտի Կապանի ու Գորիսի մասնաճյուղերի համագործակցության արդյունքում 2016թ. ընթացքում վերապատրաստվել են հանրակրթական ուսումնական հաստատությունների տնօրեններ, մանկավարժներ և նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների աշխատակիցներ:

Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայի և շախմատի ակադեմիայի հետ համատեղ 2016 թվականի ընթացքում կազմակերպվել և անց են կացվել վերապատրաստման և որակավորման դասընթացներ շախմատ դասավանդող ուսուցիչների համար:

2016 թվականի ընթացքում շարունակվել են դպրոցների և նախադպրոցական ուսումնական հաստատությունների վերանորոգման, տեխնիկական վերազինման և գույքի թարմացման միջոցառումները, ուսուցիչների և դաստիարակների մասնագիտական կարողությունների բարձրացման, նախադպրոցական և մասնագիտական կրթության զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը:

Մարզպետարանի մշակած ծրագրի հիման վրա ֆրանսերեն ուսումնասիրող հանրակրթական ուսումնական հաստատություններում կազմակերպվել են Ֆրանկոֆոնիայի միջազգային օրվան նվիրված միջոցառումներ:

Մարզի դպրոցականները ակտիվ մասնակցություն են ունեցել նաև Համաշխարհային Հայկական Կոնգրեսի, Ռուսաստանի հայերի միության և ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության հետ համատեղ կազմակերպած գրական ստեղծագործական և ռուսական երգի փառատոն-մրցույթներին, ասմունքի հանրապետական 9-րդ փառատոնին և արժանացել մրցանակների և պատվոգրերի:

Մարզի հանրակրթական ուսումնական հաստատություններին բաշխվել է 34 անուն 23597 կտոր անվճար և 35 անուն 23531 կտոր վճարովի, 4 անուն 527 կտոր օժանդակ գրականություն ու 2 անուն 1500 կտոր պաստառներ:

Վարձավճարների հավաքագրման գործում Սյունիքի մարզն ապահովել է ամենաբարձր ցուցանիշը՝ 100%:

Հանգստի ճամբարներ են մեկնել 195 աշակերտներ՝ 3 հերթափոխով, որից օգտվել են հիմնականում սոցիալապես անապահով և զոհված կամ վիրավոր ազատամարտիկների երեխաներ:

«Կայուն դպրոցական սնունդ» ծրագրի շրջանականերում մարզի 38 դպրոցների տարրական դասարանների աշակերտներին տրամադրվել է տաք սնունդ, մյուսներում՝ չոր:

Բավականին լուրջ հիմնախնդիր է դարձել մարզի սահմանամերձ, լեռնային սակավաթիվ բնակչությամբ համայնքներում գյուղական դպրոցի պահպանության խնդիրը: Առկա միտումների պահպանման դեպքում առանձին համայնքների դպրոցներ կկանգնեն առանց համապատասխան կադրերի մնալու վտանգի առջև:

Մշակույթի, սպորտի և երիտասարդության հարցերի բնագավառ

Մշակույթի և սպորտի ոլորտում մարզպետարանի գործունեությունը նպատակաուղղված է եղել մարզի մշակութային դերի բարձրացմանը, մշակութային ու հոգևոր ժառանգության պահպանմանը, ազգային ծեսերի ու ծիսակատարությունների վերականգմանն ու տարածմանը, պետական, ազգային ու այլ տոների, զանգվածային միջոցառումների կազմակերպմանը, մատաղ սերնդի հայեցի դաստիարակությանը, երիտասարդության շրջանում տարվող աշխատանքների ակտիվացմանը:

Մարզում գործում է 2 դրամատիկական թատրոն, 11 թանգարան, 140 գրադարան, 16 երաժշտական, արվեստի և գեղարվեստի դպրոցներ, 7 մշակութային

կենտրոն, 110 մշակույթի տուն և ակումբ, 9 մարզադպրոց, և այլ մարզական կառույցներ ու մշակութային օջախներ:

Մարզի համայնքներում պատշաճ մակարդակով նշվել են պետական, ազգային նշանակության տոները, հոբելյանները: Կազմակերպվել և անց են կացվել մշակութային, զանգվածային միջոցառումներ, փառատոններ, ցուցահանդեսներ, երիտասարդական հավաքներ, ուխտագնացություններ, ավանդական ազգային ծեսեր ու ծիսակատարություններ, մեծարման երեկոներ, գրքի շնորհանդեսներ, համերգային ծրագրեր, սպորտային միջոցառումներ:

Մարզի բոլոր համայնքներում կազմակերպվել են Նոր Տարվան և Սուրբ Ծննդին, ՀՀ անկախության 25-րդ, Հայոց բանակի ստեղծման 24-րդ տարեդարձերին, Մեծ եղեռնի հիշատակման, Հայրենական մեծ պատերազմում ֆաշիզմի դեմ տարած հաղթանակին, մայիսյան տոներին, Հանրապետության տոնին նվիրված միջոցառումներ: Նշվել են ավանդույթ դարձած Գորիսյան օրերը, Կապանի օր, Քաջարանի օր, Ագարակի օր, Սիսիանի օր, Բռնակոթի օր տոնախմբությունները: Խնձորեսկ քյուղում նշվել է օպերային երգչուհի, ԽՍՀՄ ժողովրդական արտիստ Տաթևիկ Սազանդարյանի ծննդյան 100 ամյակը:

2016թ. կազմակերպվել են ապրիլյան քառօրյա պատերազմի զոհերին նվիրված միջոցառումներ՝ մեծարման և հիշատակի երեկոներ ու հանդիպումներ:

2016թ. Գորիսում բացվեց արցախյան հերոսամարտում զոհվածներին նվիրված հուշարձան-կոթող:

Վերածվել և բացվել են Շիկահողի Սուրբ Ստեփանոս Նախավկա, Սևաքարի Սուրբ Հռիփսիմե և Արծվանիկ գյուղի եկեղեցիները:

Մարզի տարածքում տեղակայված զորամասերում շարունակվել են «Համայնք-բանակ-հայրենիք» եռամիասնությունն ապահովող միջոցառումներ:

Մարզի թանգարանները մասնակցել են Թանգարանների միջազգային օրվա կապակցությամբ՝ «Թանգարանները և մշակույթի լանդշաֆտները» խորագրով «Թանգարանային գիշեր» համաեվրոպական միջոցառմանը:

Կապանի Ալ. Շիրվանզադեի անվան դրամատիկական թատրոնը Բելառուսի հանրապետության Բրեստ քաղաքում մասնակցել է «Սպիտակ աշտարակ 2016»

միջազգային թատերական փառատոնին և արժանացել հատուկ մրցանակի:

Տարվա զանգվածային միջոցառումներին ու փառատոններին՝ «Երգող Հայաստան», «Սյունիք», «Սյունյաց ավանդույթներ», «Ոչխարների խուզ», «Թթի փառատոն», «Վերածնունդ» 8 և այլն, մասնակցել են մարզի տարբեր համայնքները ներկայացնող խմբեր ու անհատ կատարողներ: 2016թ. Կապանի Սուրբ Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցու բակում մեկնարկեց «Առաջին քանդակագործության սիմպոզիում Կապան-2016» նախաձեռնությունը:

Իրականացվել են ՀՀ Սյունիքի մարզի և ԼՂՀ միջև կրթամշակութային, սպորտային, տուրիզմի և հանգստի կազմակերպման բնագավառում 2016թ. ծրագրով նախատեսված միջոցառումները:

Անհրաժեշտ աշխատանքներ են տարվել պատանիների ու աղջիկների գեղագիտական դաստիարակության, երաժշտական կրթության ուղղությամբ: Մարզի թվով 11 երաժշտական դպրոցների 154 սովորողներ ընդգրկված են պետության կողմից ուսման վարձավճարի փոխհատուցման ծրագրում: Մարզի հանրակրթական դպրոցների շուրջ 70 աշակերտներ մասնակցել են Մշակութային կազմակերպություն-

դպրոց>> արձնանքներին ծրագրով Երևան քաղաքում կազմակերպված գիտաճանաչողական եռօրյա արշավներին:

Երիտասարդության հետ տարվող աշխատանքներն ակտիվացնելու նպատակով մարզում կազմակերպվել են մասսայական տոնախմբություններ, մարզամշակութային տարբեր փառատոններ, ուխտագնացություններ, ցուցահանդեսներ, մրցաշարեր, գիտաժողովներ: Երիտասարդները մասնակցել են «Ուսանողական ամառ» ամենամյա հավաք-միջոցառմանը, Գառնիում և Գեղարդում կազմակերպված «Վարդավառ» միջազգային փառատոնին, ուսանողության միջազգային օրվան նվիրված տոնական միջոցառումներին, արշավներին ու հանդիպումներին:

Հաշվետու ժամանակաշրջանում մարզում իրականացվել են շուրջ 350 բազմաբնույթ թատերա-համերգային, մշակութային միջոցառումներ:

Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի դերի բարձրացման, բնակչության շրջանում առողջ ապրելակերպի ձևավորման ու ամրապնդման նպատակով, 2016թ-ին մարզում անց են կացվել բազմաթիվ սպորտային միջոցառումներ ու մրցույթներ:

Անց են կացվել ՀՀ անկախության 25-րդ տարեդարձին նվիրված «Մարզական խաղեր», «ՀՀ ազգային ժողովի գավաթի համար», ՀՀ Նախագահի մրցանակի համար «Լավագույն մարզական ընտանիք», «Լավագույն մարզական նախադպրոցական ուսումնական հաստատություն», «Հաշմանդամություն ունեցող լավագույն մարզիկ» մրցույթները, «Դպրոցականների շախմատի 10-րդ օլիմպիադան», «Բազե 2016» համահայկական հավաքը:

Մարզային միջոցառումները կազմակերպվել են «Պետական աջակցություն մշակութային միջոցառումների իրականացմանը» ծրագրով մարզպետարանին հատկացված 7,1 մլն. դրամ միջոցներով, «Զանգեզուրի ՊՄԿ» ՓԲԸ-ի, «Կապանի ԼՀԿ» ՓԲԸ-ի և այլ դոնոր կազմակերպությունների օժանդակությամբ:

Վերանորոգման աշխատանքներ են իրականացվել Կապանի երաժշտական և արվեստի դպրոցներում, Շիկահողի Սուրբ Ստեփանոս Նախավկա, Սևաքարի Սուրբ Հռիփսիմե և Արծվանիկ գյուղի եկեղեցիներում, Գորիսի Սերո Խանզադյանի, Սիսիանի Զաքար Խաչատրյանի տուն թանգարաններում, Դ.Համբարձումյանի անվան մանկապատանեկան մարզադպրոցում, Որոտնավանքում, Տեղի Սբ. Գևորգ եկեղեցում, Տաթևի վանական համալիրում: Ընդանուր առմամբ ոլորտում պետական միջոցներով իրականացվել է շուրջ 257.7 մլն.դրամի շինարարական վերանորոգման աշխատանքներ:

Անհրաժեշտ աշխատանքներ են տարվել պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանության և օգտագործման, նրանց պահպանական գոտիների նախագծերի ներկայացման ուղղությամբ:

Մշակույթի և սպորտի բնագավառի դեռևս չլուծված և հրատապ խնդիրներից են մնում գյուղական և քաղաքային համայնքների մշակութային և սպորտային կառույցների վերանորոգման և համապատասխան գույքով ապահովման հարցերը:

Առևտրի, հասարակական սննդի և սպասարկման բնագավառ

2016 թվականին Սյունիքի մարզի սպառողական շուկայում մանրածախ ապրանքաշրջանառությունը նախնական տվյալներով՝ ընթացիկ գներով, կազմել է

մոտ 16.0 մլրդ դրամ, ընդ որում առևտրաշրջանառության ավելի քան 56.3 %-ը կամ 9.0 մլրդ դրամը ձևավորվել է խանութների և կրպակների միջոցով:

«Առևտրի և ծառայությունների մասին» ՀՀ օրենքի 17-րդ հոդվածի 2-րդ կետի համաձայն տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից առևտրի, հանրային սննդի և կենցաղային ծառայությունների ոլորտում ստուգման արդյունքների վերաբերյալ ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանին ներկայացրած 2016 թվականի առաջին կիսամյակի հաշվետվությունների ամփոփ տվյալներով, մանրածախ առևտրով զբաղվող օբյեկտների թիվը մարզում կազմել են 979 միավոր, հանրային սննդի օբյեկտների թիվը՝ 118, կենցաղային ծառայությունների օբյեկտների թիվը՝ 131:

Գործող խանութների 5.2%-ը մասնագիտացված են պարենային ապրանքների, 61.3%-ը ոչ պարենային և 33.5%-ը խառը ապրանքների վաճառքով:

Բնակչության մեկ շնչի հաշվով մանրածախ առևտրի շրջանառությունը նախնական տվյալներով կազմում է մոտ 114.8 հազ. դրամ (հանրապետության միջին ցուցանիշից շուրջ 3.48 անգամ պակաս):

Մարզում մատուցված վճարովի ծառայությունների ծավալը նախնական տվյալներով 2016 թվականին՝ ընթացիկ գներով, կազմել է շուրջ 29.0 մլրդ դրամ:

Բնակչության մեկ շնչի հաշվով վճարովի ծառայությունների ծավալը կազմել է մոտ 210.3 հազ. դրամ (հանրապետության միջին ցուցանիշից մոտ 2.0 անգամ պակաս):

Մեկ աշխատողի միջին ամսական անվանական աշխատավարձը 2016թ. նոյեմբեր ամսին մարզի կազմակերպություններում կազմել է 224.4 հազ դրամ, որը բարձր է հանրապետության համապատասխան ցուցանիշից (181.4) մոտ 23.7%-ով, ինչը պայմանավորված է հանքագործական արդյունաբերության ոլորտում բարձր աշխատավարձերի մակարդակով:

Մարզի բնակչության ճնշող մեծամասնությունն ունի ցածր եկամուտներ: 2015 թվականին՝ մարզում տնտեսապես ակտիվ բնակչությունը կազմել է 55.1 հազար մարդ, գրանցված գործազուրկների թիվը 2016 թ. նոյեմբերի վերջի դրությամբ կազմել է 4014 մարդ, որը կազմում է հանրապետության համապատասխան ցուցանիշի 5.0%-ը: Գործազրկության մակարդակը մարզում կազմել է 2015 թվականին կազմել է 15.7%:

Արտաքին կապեր

2016 թվականի ընթացքում շարունակվել է արտաքին կապերի ընդլայնմանն ու զարգացմանն ուղղված միջոցառումների իրականացումը:

ՀՀ տարածքային կառավարման և զարգացման նախարարությանն է ներկայացվել տեղեկատվություն ՀՀ Սյունիքի մարզի և Բելառուսի Հանրապետության Մինսկի մարզի հետ համագործակցության շրջանակներում իրականացված աշխատանքների մասին, ինչպես նաև հաշվետվություն տնտեսական համագործակցության հարցերով հայ-բելառուսական միջկառավարական համատեղ հանձնաժողովի 12-րդ նիստի արձանագրության 10.1.3 կետի կատարման վերաբերյալ:

Ներկայացվել է տեղեկատվություն հայ-իրանական միջկառավարական հանձնաժողովի 13-րդ նիստի արդյունքում ստորագրված փոխըմբռնման հուշագրի 4.6.1 և 4.6.2 կետերի, ինչպես նաև ՀՀ Սյունիքի մարզի և Իրանի Իսլամական Հանրապետության Արևլյան Ատրպատականի նահանգի միջև կնքված

համագործակցության փոխըմբռնման հուշագրերի շրջանակներում մարզին առնչվող պայմանավորվածությունների կատարման ընթացքի վերաբերյալ:

Տարվա ընթացքում ճանաչողական կամ աշխատանքային այցով մարզ են այցելել.

- Հայաստանի Հանրապետությունում Բելոռուսի Հանրապետության դեսպանը. հանդիպման ընթացքում քննարկվել են հայ-բելառուսական միջտարածաշրջանային հարաբերությունների համատեքստում ՀՀ Սյունիքի մարզի և Բելառուսի Հանրապետության Մինսկի մարզի հետ հետագա համագործակցությանն առնչվող, մասնավորապես, արտաքին, տեղական ինքնակառավարման, տնտեսական, գյուղատնտեսության, հումանիտար, մշակույթի, կրթության և տուրիզմի բնագավառներում մի շարք հարցեր, անդրադարձ է կատարվել մարզի հանքարդյունաբերական խոշոր ձեռնարկությունների՝ «Ջանգեզուրի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ», «Ագարակի պղնձամոլիբդենային կոմբինատ» և «Կապանի լեռնահարստացման կոմբինատ» ՓԲԸ-երի հետ տնտեսական փոխգործակցության ընդլայնման հնարավորություններին:

- Հայաստանի Հանրապետությունում Ռուսաստանի Դաշնության արտակարգ և լիազոր դեսպանը. այցն ունեցել է ճանաչողական բնույթ, ծանոթացել է մարզի աշխարհագրական առանձնահատկություններին, տնտեսությանը, զարգացման հեռանկարներին ու փոխադարձ հետաքրքրություն ներկայացնող մի շարք հարցերի, ներկայացվել է մարզի դիվերսիֆիկացիոն ծրագիրը, տնտեսության տարբեր ոլորտներում կատարված աշխատանքները, իրականացված ծրագրերը:

- ԵԱՀԿ Երևանյան գրասենյակի մարդու իրավունքների հարցերով պատասխանատու Ռադկա Ռուբիլինան, ԵԱՀԿ Երևանյան գրասենյակի տնտեսական և բնապահպանական բաժնի պատասխանատու Մաթեաս Լիխտենբերգերը: Հանդիպման ընթացքում քննարկվել են ԵԱՀԿ Սյունիքի մարզային գրասենյակի և պետական կառավարման մարմինների հետ համագործակցության ընթացքում կատարված աշխատանքների արդյունքների, հետագա անելիքների հետ կապված հարցեր, Սյունիքում իրականացվելիք մի շարք ծրագրերի, մասնավորապես, վերկանգնվող էներգետիկայի, տեղեկատվական աշխարհագրական համակարգ ստեղծելու, հանքարդյունաբերության կախվածության նվազեցման, նոր աշխատատեղերի ստեղծման, միգրացիայի կանխմանն ու էկոլոգիայի պահպանությանն ուղղված ծրագրերին, ինչպես նաև Մեղրիի տարածաշրջանում Ազատ տնտեսական գոտու ստեղծման գործընթացին, զբոսաշրջության զարգացմանն ուղղությամբ իրականացվող ծրագրերին:

- ՄԱԿ-ի ռեգիոնալ բյուրոյի «Cash base transfer» ծրագրի ներկայացուցիչ Խատունա Եփրեմիձեն: Քննարկվել են ՄԱԿ-ի հետ համագործակցության շրջանակներում ընթացող տարբեր ծրագրերի մասին և մասնավորապես, կարևորել մարզում իրականացվող «Կայուն դպրոցական սնունդ» և «Տաք սնունդ» ծրագրերի դերը, վերոնշյալ ծրագրերի իրականացման հետ կապված բարեփոխումային հայեցակարգերի և ռազմավարության մշակման, ինչպես նաև դրանցից բխող գործողությունների և գործառույթային հնարավորությունների հետ կապված հարցեր:

- ՄԱԿ-ի Պարենի համաշխարհային կազմակերպության հայաստանյան գրասենյակի արտակարգ պատրաստվածության և արձագանքման սպաներ Յիեն Աջեմյանը և Արտակ Ոսկանյանը: Ներկայացվել են մարզում արտակարգ

իրավիճակներում անհրաժեշտ մարդասիրական օգնության տրամադրման, արագ արձագանքման կարողությունների կատարելագործման, աղետների ռիսկերի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների լայն շրջանակ և դրանց անցկացման հետ կապված հարցեր, ինչպես նաև անհրաժեշտության դեպքում դրանք կյանքի կոչելու հնարավորությունները:

2016թ. հոկտեմբերի 13-15-ը Երևանում կայացած Հայ-ռուսական միջտարածաշրջանային 5-րդ համաժողովին մասնակցել են ՀՀ Սյունիքի մարզպետարանի պատվիրակությունը:

Տարվա ընթացքում շարունակվել են ՀՀ Սյունիքի մարզի քաղաքային համայնքների և նրանց հետ քույր քաղաքների համագործակցությունը և փոխադարձ այցելությունները:

Տեղեկատվության բնագավառ

Մարզպետարանի գործունեության մեջ կարևորվել է հրապարակայնության ապահովումը, որպես տարածքային կառավարման սկզբունք, ինչպես նաև քաղաքացիական հասարակության և մարդու իրավունքների պաշտպանության հիմնական երաշխիք:

Մարզպետարանի գործունեության թափանցիկությունն ապահովելու նպատակով, մարզպետի գործունեության, ինչպես նաև մարզպետարանի աշխատակազմի առանձին ստորաբաժանումների կողմից կատարված աշխատանքների մասին հանրությանը իրազեկելու համար տեղեկատվական բոլոր նյութերը լուսաբանվել են մարզում գործող հեռուստաընկերություններով և տեղական ու հանրապետական ՋԼՄ-ներով, ինչպես նաև համապատասխան տեղեկատվություն է տեղադրվել մարզպետարանի պաշտոնական <http://syunik.mtad.am/> կայքում:

Իրականացվել են կայքի բովանդակային և կառուցվածքային փոփոխություններ, որոնք շարունակվում են տեղեկատվության ազատության և հրապարակայնության ապահովման պահանջներին համապատասխան: Նշանակվել են տեղեկատվության ազատության ապահովման համար պատասխանատուներ:

Մարզպետարանի պաշտոնական կայքում տեղադրվել են Սյունիքի մարզպետի տարեկան և ընթացիկ հաշվետվությունները, մարզի խորհրդի նիստերի օրակարգերն ու նիստերի արձանագրությունները, 2016 թվականին մարզպետի կողմից ընդունված որոշումներն ու կարգադրությունները, քաղաքացիների ընդունելության օրերն ու ժամերը, մարզի համայնքների ղեկավարների կողմից մարզպետարան առաքված համայնքների ավագանիների բոլոր որոշումները: Ապահովվել է նաև համայնքային ծառայության թափուր պաշտոններ համալրելու համար հայտարարված մրցույթների հրապարակայնությունը:

Սյունիքի մարզպետին ներկայացվել է տեղեկատվություն ստանալու 49 գրավոր հարցում: «Տեղեկատվության ազատության մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված կարգով և ժամկետներում հարցումներին տրվել են սպառիչ պատասխաններ:

Մարզում տեղեկատվության ազատության և հրապարակայնության ապահովման գործընթացին նպաստել են համագործակցությունը ինչպես հանրապետական, այնպես և մարզային և համայնքային լրատվամիջոցների հետ,

որոնց միջոցով լուսաբանվել է մարզի հասարակական-քաղաքական կյանքը: Ապահովվել է մարզպետի, այլ պաշտոնատար անձանց ու զանգվածային լրատվության միջոցների միջև համագործակցությունը:

Տարվա ընթացքում ՀՀ Սյունիքի մարզպետը հարցազրույցներ է տվել թե տեղական և թե հանրապետական լրատվամիջոցներին:

Եզրափակիչ դրույթներ, առաջարկություններ

Հայաստանի Հանրապետության մարզերում պետական կառավարումը և տարածքային կառավարման մարմինների գործունեությունը առավել արդյունավետ իրականացնելու համար անհրաժեշտ ենք համարում.

Օրենսդրորեն պետական կառավարման ապակենտրոնացման խնդրի կարգավորում, հանրապետական գործադիր մարմինների առանձին գործառույթների և լիազորությունների վերապահում տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին.

Կցվում են մարզի սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավմանն ուղղված առաջարկությունները:

Սյունիքի մարզպետի գործունեության և մարզի սոցիալ-տնտեսական վիճակի բարելավմանն ուղղված առաջարկություններ

1. ՀՀ էկոնոմիկայի նախարարություն

- Արտադրության և տեղական հումքի վերամշակման ձեռնարկությունների վերագործարկման նպատակով մարզի տարածքում միջազգային և դոնոր կազմակերպությունների ներգրավմամբ երկարաժամկետ ներդրումների և վարկավորման ծրագրերի իրականացման ապահովում.
- Մարզի դիվերսիֆիկացիայի պլանի իրականացմանն ուղղությամբ անհրաժեշտ օժանդակության իրականացում:

2. ՀՀ քաղաքաշինության նախարարություն

- 4-րդ և 5-րդ աստիճանի վնասվածություն ունեցող 98 անհատական բնակելի տների բնակիչների բնակարանային խնդրի լուծում:
- 3-րդ և 4-րդ աստիճանի վնասվածություն ունեցող 29 բազմաբնակարան բնակելի շենքերի ամրացում, բնակիչների բնակարանային խնդիրների լուծում:
- Ռմբակոծությունների և ռազմական գործողությունների հետևանքով չչափազործվող, վերականգնման ենթակա 87 անհատական բնակելի տների վերականգնում:
- Վթարային վիճակում գտնվող դպրոցական շենքերի ուժեղացում և հիմնանորոգում:
- Սահմանամերձ բնակավայրերի գազիֆիկացում:

3. ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն

- Մ-2 Երևան-Մեղրի մայրուղու ՊԿ 168-ՊԿ172, ՊԿ214-ՊԿ217 (Սիսիանի տարածք) և ՊԿ227-ՊԿ230+25 (Գորիսի տարածք) հատվածներում ձյունապաշտպան արգելապատնեշների տեղադրում՝ երթևեկության անվտանգության և անցանելիության ապահովման նպատակով.

4. ՀՀ բնապահպանության նախարարություն

- Մ-2 Երևան-Մեղրի մայրուղու ՊԿ 262+000-263+800, ՊԿ 262+000-270+000 (Գորիսի տարածք) հատվածներում ձմռան ժամանակաշրջանում ճանապարհի անցանելիության և անվտանգության ապահովման նպատակով, վերոնշյալ ճանապարհահատվածից հյուսիս ընկնող անտառի 0.9հա զանգվածի ծառահատում:

5. ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն

- Հացահատիկային և կերային մշակաբույսերի սերմնաբուծության զարգացում:
- Բարձրադիր գոտիների չմշակվող վարելահողերի օգտագործում:

- Ոռոգման ջրագծերի և ներտնտեսային ցանցերի վերակառուցման և վերանորոգման աշխատանքների իրականացման օժանդակում, ոռոգման ինքնահոս ցանցի ընդլայնում:
- Գյուղացիական տնտեսություններին փոքրածավալ և հզոր գյուղատնտեսական տեխնիկայով վերազինման աջակցության ապահովում:

6. ՀՀ կրթության և գիտության նախարարություն

- անհրաժեշտ գույքի, ժամանակակից տեխնիկական միջոցների ձեռքբերում, ինտերնետային կապի որակի ապահովում և ուսումնանյութական բազայի համալրում.

7. ՀՀ մշակույթի, ՀՀ սպորտի և երիտասարդության հարցերի նախարարություններ

- Մարզի մշակութային և սպորտային հաստատությունների վերանորոգում, գույքային բազայի նորացում.
- Մարզում պետական համույթների համերգային ծրագրերի կազմակերպում, մարզական միջոցառումների հանրապետական փուլերի անցկացում:

8. ՀՀ առողջապահության նախարարություն

- Մարզկենտրոնում մանկական վերականգնողական կենտրոնի ստեղծում.
- Մարզի 4 բժշկական կենտրոնների դիախերձարանների վերակառուցում և սարքավորումներով հագեցում:

9. ՀՀ աշխատանքի և սոցիալական ապահովության նախարարություն

- Սոցիալապես անապահով և հատուկ խմբերում ընդգրկված քաղաքացիների բնակարանային ապահովության խնդրի լուծման նպատակով մարզի տարածքում սոցիալական բնակարանային ֆոնդի ստեղծման և զարգացման ուղղությամբ անհրաժեշտ աշխատանքների իրականացում:

Հավելված N 1

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ն Ք

ՀՀ Սյունիքի մարզի սոցիալ-տնտեսական իրավիճակի և մարզպետարանի գործունեությունը բնութագրող հիմնական ցուցանիշների մասին

Համայնքների եկամուտները	Համայնքների եկամուտները այդ թվում	նախատեսված ընդամենը եկամուտներ	2014թ.		3968483.6
			2015թ.		4551455.4
			2016թ.		4434800.3
	Համայնքների ընդամենը եկամուտների կատարման տոկոսը	մարզի միջինը (%)	2014թ.		98.9%
			2015թ.		99.2%
			2016թ.		99.1%
	Սեփական եկամուտների աճը նախորդ տարվա համեմատ	հազ.դրամ	2014թ.		98.1
			2015թ.		100.7
			2016թ.		101.2
Ջրօգտագործում	Ոռոգման ջրի վարձավճարներ		2014թ.		92,8%
			2015թ.		83.8%
			2016թ.		92.9%
	Խմելու ջրի վարձավճարներ		2014թ.		99.7%
			2015թ.		95.9%
			2016թ.		97.49%
Հորօգտագործում	Համայնքների վարչական սահմաններում		ընդամենը /հա/		
			տրվել է վարձակալության	2015թ.	48450
				2016թ.	48970
			գանձվել է	2015թ.	101%
				2016թ.	100%
Ընդերքի օգտագործում	Շահագործող կազմակերպությունների թիվը		2015թ.		30
			2016թ.		28
	ունեն հողհատկացում		2015թ.		30
			2016թ.		28
	ունեն թույլտվություն		2015թ.		44
			2016թ.		43
Համատիրություններ	Ընդամենը ձևավորված		2015թ.		23
			2016թ.		23
	Գործող		2015թ.		23
			2016թ.		23
Առողջապահություն	Պետ.պատ.շրջանակ. տրվել է /մլրդ. դրամ/		2015թ.		2.17
			2016թ.		2.23
	Մատուցվել է վճարովի բուժ.ծառայություն /մլն. դրամ/ /այդ թվում՝ համավճար/		2015թ.		109.4 /14.6/
			2016թ.		130.5/13.7/
	Կուտակված պարտքը /մլն. դրամ/		2015թ.		0
			2016թ.		0
Բուժ. հիմնարկներում փոփոխված		2015թ.		1	

	ղեկավարների թիվը		2016թ.	2
	Դպրոցների փոփոխված տնօրենների թիվը		2015թ.	1
			2016թ.	7
Սոցիալական ոլորտ	Գործազուրկների թիվը	Ընդամենը	2015թ.	4625
			2016թ.	3848
		Գյուղական բնակավայրերում	2015թ.	344
			2016թ.	329

Հավելված 2

**Տեղեկանք
2016 թվականի ընթացքում միջազգային և այլ կազմակերպությունների կողմից
ՀՀ Սյունիքի մարզում կատարված ներդրումների մասին**

Հ/Հ	Կազմակերպության անվանումը	Ընդամենը	Այդ թվում /հազ. դրամ/		
			Զարգաց. ծրագրեր	մարդասիրական օգնութ.	Վարկային ծրագրեր
1	«Զանգեզուրի ՊՄԿ»	1857.9	756.1	1101.8	
2	«Ագարակի ՊՄԿ» ՓԲԸ	619.7	567.0	52.7	
3	«Կապանի ԼՀԿ» ՓԲԸ	5000.0	4870	130.0	
4	Հայաստանում Շվեյցարական զարգացման և համագործակցության գործակալություն	265.0	265.0		
5	«Վորլդ Վիժն Հայաստան» կազմակերպության	250.0	20.0	230.0	
6	«Իստեյտ մենեջմենթ ենդ. ադմինիստրեյշն քամինի» ՓԲԸ	232.8	232.8		
7	«Հայաստանի տարածքային զարգացման հիմնադրամ»	95.2	95.2		
8	ԵԱՀԿ Երևանյան գրասենյակ	57.7	57.7		
9	ՀՀ ԿԱ «Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացում» ԾԻԳ ՊՀ	1930.0	1930.0		
10	«Արդշինինվեստբանկ» ՓԲԸ	3082.0			3082.0
11	«Արարատբանկ» ԲԲԸ	249.3			249.3
12	«Ամերիաբանկ» ԲԲԸ	1167.0			1167.0
13	«Յունիբանկ» ՓԲԸ	641.8			641.8
14	«Ակբա-Կրեդիտ Ագրիկուլթանկ» ՓԲԸ	3206.7			3206.7
15	«ՎՏԲ-Հայաստանբանկ» ՓԲԸ	276.1			276.1
16	«Հայբիզնեսբանկ» ՓԲԸ	233.8			233.8
17	«Հայէկոնոմբանկ» ԲԲԸ	340.1			30.1
18	«Կոնվեսթբանկ» ՓԲԸ	641.5			641.5
19	«Նոր հորիզոն» ՈՒՎԿ ՍՊԸ	165.8			165.8
20	«ՍԷՖ Ինթերնեյշնլ» ՈՒՎԿ ՍՊԸ	1000.0			1000.0
21	«Արեգակ» ՈՒՎԿ ՍՊԸ	1145.4			1145.4
22	«ՖԻՆՔԱ» ՈՒՎԿ ՓԲԸ	573.8			573.8
23	«Ֆաստ-կրեդիտ» ՈՒՎԿ ՍՊԸ	527.0			527.0
24	«Գյուղի զարգացման արդի նախաձեռնություն» (ԱՐԴԻ)	106.3	106.3		
25	«Հորվարդ Կարագյոզյան» ԲԲ ՀԿ	30.4		30.4	
26	Ասիական բանկ	96.0	96.0		
27	Համաշխարհային բանկ	757.0			757.0
	Ընդամենը	24548.3	8996.1	1544.9	14007.3

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

Քաղաքացիների դիմումների, բողոքների ու առաջարկությունների վերաբերյալ
/2016թ./

1. Ստացվել են նամակներ ընդամենը	2051
որից՝	
աջակցություն	2011
առաջարկություն	4
հարցում	7
<i>բողոք</i>	<i>29</i>
այդ թվում՝	
կրկնակի	17
կոլեկտիվ	34
2. Ըստ հարցի բնույթի՝	
բնակարանային	23
կոմունալ-կենցաղային	47
շինարարական	25
արդձեռ/տրանսկապ/	4
գյուղատնտեսական	12
բնութ. պահպանութ	4
առևտրի	3
կենսաթոշակի և նպաստի	12
առողջապահության	252
կրթական և մանկ. հիմն	146
գիտութ. կուլտուրա	2
ֆինանսական	1068
օրենսդրական	2
քաղ. և որդեգրման	6
աշխ. տեղ և հաշվառման	206
հողհատկացում և հողօգտ.	8
միգրացիոն ծառ. վերաբերյալ	16
ապարատային	136
այլ հարցեր	43

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

2016 թվականին ՀՀ Սյունիքի մարզպետարան մուտք գործած և մարզպետարանից առաքված փաստաթղթերի վերաբերյալ

2016 թվականին մարզպետարան մուտք է գործել 10509 փաստաթուղթ այդ թվում՝

ՀՀ Նախագահի աշխատակազմից	3
ՀՀ Ազգային ժողովից	5
ՀՀ վերահսկիչ պալատ	2
Մարդու իրավունքների պաշտպան	-
ՀՀ կառավարությունից և վարչապետից	1199
ՀՀ նախարարություններից	1189
ՀԳՄՏԾ-ներից, մարզային ենթակայության և այլ կազմակերպություններից	2363
Տեղական ինքնակառավարման մարմիններից	3652
Գաղտնի թղթակցություն	45

ՀՀ քաղաքացիներից. 2051

այդ թվում՝ ուղեկցական նամակներով

ՀՀ Նախագահի աշխատակազմից	24
ՀՀ Ազգային ժողովից	1
ՀՀ կառավարությունից և վարչապետից	68
ՀՀ նախարարություններից	10
ՀՀ Նախագահի տիկնոջ գրասենյակից	5

Ելից 6396

որից՝

գաղտնի թղթակցություն 45

2016թ. ներկայացվել է՝

ՀՀ կառավարությանը և ՀՀ վարչապետին 889 գրություն

այդ թվում՝ 49- առաջարկություն որից

կատարվել է 27 -ը, ընթացքի մեջ է 16- ը, մերժվել՝ 6-ը:

որից՝

ՀՀ կառավարության որոշման նախագծի տեսքով 3-ը,

որից կատարվել է 3-ը:

ՀՀ նախարարություններին 1117 գրություն

այդ թվում՝ առաջարկություն 61-ը, կատարվել է 44-ը՝ ընթացքի մեջ 8-ը, մերժվել է 9-ը:

2016թ. ՀՀ Սյունիքի մարզպետի կողմից ընդունվել է 128 որոշում և 248 կարգադրություն:

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Ն Ք

2016թ. ՀՀ Սյունիքի մարզում քաղաքաշինության բնագավառում իրականացված ծրագրերի մասին

N/N	Ծրագրի անվանումը	Նախատեսված գումարը (հազ. դրամ)	Ֆինանսավորման աղբյուրը	Կատարողական (հազ. դրամ)
1	2	3	4	7
	Պատվիրատու՝ ՀՀ Սյունիքի մարզպետարան			
1	ք. Մեղրիի թիվ 1 դպրոցի հիմնանորոգում	21866.7	պետ բյուջե	19,151.166
2	ք. Ագարակի դպրոցի նոր մասնաշենքի կառուցում	41271.0	պետ բյուջե	31,959.822
3	Հայաստանի ազգային պատկերասրահ" պետական ոչ առևտրային կազմակերպության մասնաճյուղ՝ Զախար Խաչատրյանի և Արտաշես Հովսեփյանի տուն- թանգարանի հիմնանորոգում	40080.0	պետ բյուջե	32,249.12
4	Կապան քաղաքի Դավիթ Համբարձումյանի անվան մանկապատանեկան մարզադպրոցի մարզադահլիճի հիմնանորոգում (տախտակից կառուցված հատակի փոխարինում պոլետիլետանային ծածկույթով)	43500.0	պետ բյուջե	39,087.9
10	Սիսիանի համայնքի «Էմմա Ասյանի անվան երաժշտական դպրոց» ՀՈԱԿ-ի տանիքի վերանորոգում	10000.0	պահուստային ֆոնդ	9,039.649
	Ընդամենը	156717.70		131,487.657
	Սյունիքի մարզի մարզային նշանակության ճանապարհների ձմեռային պահպանություն, ընթացիկ պահպանում և շահագործում, այդ թվում	116,000.0	պետ բյուջե	116000.0
	Ընդամենը մարզում մարզպետարանի պատվիրատվությամբ	156717.70		131,487.657
	Պատվիրատու՝ ՀՀ տրանսպորտի և կապի նախարարություն			
1	Միջպետական, հանրապետական նշանակության ճանապարհների ձմեռային պահպանություն, ընթացիկ պահպանում և շահագործում	825,000.00	պետ բյուջե	825000.0
2	Ա/ճ Մ-2 Մ-2 Երևան-Երասխ-Գորիս-Կապան-Մեղրի-Իրանի Իսլամական հանրապետության սահման Գորիս քաղաքով անցնող(Սունիքի փողոց) հատվածում հենապատի վերականգնում	7,000.00	պետ բյուջե	7,000.00

3	Ա/6 Մ-2 Մ-2 Երևան-Երասխ-Գորիս-Կապան-Մեղրի-Իրանի Իսլամական հանրապետության սահման կմ269+000-կմ270+000 ճանապարհահատվածում անցանելիության ապահովում	10,000.0	պետ բյուջե	10,000.0
4	Ա/6 Մ-2 Մ-2 Երևան-Երասխ-Գորիս-Կապան-Մեղրի-Իրանի Իսլամական հանրապետության սահման կմ332+000-կմ333+000 փլուզված հատվածի վերականգնում	40,000.0	պետ բյուջե	40,000.0
	Ա/6 Մ-2 Մ-2 Երևան-Երասխ-Գորիս-Կապան-Մեղրի-Իրանի Իսլամական հանրապետության սահման կմ343+300-կմ347+500 ճանապարհահատվածում անցանելիության ապահովում	20,000.0	պետ բյուջե	20,000.0
	Ա/6 Մ-2 Մ-2 Երևան-Երասխ-Գորիս-Կապան-Մեղրի-Իրանի Իսլամական հանրապետության սահման կմ358+025 հատվածում կամուրջի կառուցում	144,000.00	պետ բյուջե	100,000.0
	Ա/6 Մ-2 Մ-2 Երևան-Երասխ-Գորիս-Կապան-Մեղրի-Իրանի Իսլամական հանրապետության սահման կմ167+600-կմ219+600 հատվածում փոսային նորոգման աշխատանքներ	150,000.0		150,000.0
	Մ-17 Մ2-Կապան-Ծավ-Շվանիձոր-Մեղրի-Մ2 կմ17+000-000 և կմ28+000 սողանքային ճանապարհահատվածի վերականգնման աշխատանքներ	50,000.00		44,297.90
	Մ-17 Մ2-Կապան-Ծավ-Շվանիձոր-Մեղրի-Մ2 կմ17+000-000 և կմ16+000 սողանքային ճանապարհահատվածի վերականգնման աշխատանքներ	12,262.8	պետ բյուջե	12,262.8
5	Արհեստական կառույցների պահպանություն և շահագործում՝ Արաքս գետի Մեղրիի կամուրջ	10,043.200	պետ բյուջե	10,043.200
6	Մ-2 Ճանապարհի նշագծում	42,128.500	պետ բյուջե	42,128.500
	Գերեզմանատուն տանող ճանապարհի կառուցում	9,400.492	պետ բյուջե	9,400.492
	Մեղրի քաղաքի փողոցների ձմեռային պահպանություն	0.942	պետ բյուջե	0.942
	Գորիս քաղաքի փողոցների ձմեռային պահպանություն	12,197.800	պետ բյուջե	12,197.800
	S-8-81 Մ-12-Խնածախ-Խոզնավար-Վաղատուր (10,0կմ) կմ18+880 փլուզված հատվածի վերականգնում	14,364.0	պետ բյուջե	14,364.0
	ՀՀ պաշտպանության նախարարություն			
	Մեղրի ք. բնակելի շենքի տարածքի բարեկարգում	14.0	պետ բյուջե	14.0

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ * ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ

	Ազարակում ծառ. բնակելի շենքի տարածքի բարեկարգում	18.2	պետ բյուջե	18.2
	Ընդամենը	1,104,301.4		1,296,727.8
	Մ-2-Սիսիան ա/6 (5,872կմ---4,372կմ) ասֆալտապատում	807,763.0	համաշխարհ/բանկ	757,000.0
	Այլ աղբյուրներից			
1	Մեղրի ք, փողոցի ասֆալտբետոնի ծածկի կառուցում	1,374.5	Կապանի նորոգչին ՍՊԸ	1,374.5
2	Մեղրի ք ասֆալտբետոնի ծածկի կառուցում	1,267.0	Էդեսա ՍՊԸ	1,267.0
3	Գորիս ք. Արտադրական բազայի բակի ասֆալտբետոնի ծածկի կառուցում	2,023.5	<<Արտադրական բազա>>ԲԲԸ	2,023.5
	Ընդամենը	4,665.0		4,665.0
	Պատվիրատու՝ ՀՀ մշակույթի նախարարություն			
1	Որոտնավանքի եկեղեցու վերանորոգում Վաղատին համայնքում	12000.0	պետ բյուջե	12000.00
2	Տեղի սբ. Գևորգ եկեղեցու վերանորոգում	20000.0	պետ բյուջե	20000.00
	Ընդամենը	32000.0		32000.00
	Պատվիրատու՝ Հայաստանի Տարածքային Զարգացման Հիմնադրամ			
1	Ակների խմելու ջրի բաշխիչ ցանցի կառուցում (108) 30,09,2016թ	22818.00	Հայաստանի Տարածքային Զարգացման Հիմնադրամ	22818.00
2	Որոտանի (Գորիս) ջրընդունիչի և ջրատարի կառուցում(56) 24,08,2016թ	18895.00	Հայաստանի Տարածքային Զարգացման Հիմնադրամ	18895.00
3	Կապանի արվեստի դպրոցի վերակառուցում (86) 27,09,2016թ	8122.00	Հայաստանի Տարածքային Զարգացման Հիմնադրամ	8122.00
4	Գորիս համայնքի Ս. Խանգադյանի տուն թանգարանի վերանորոգում (76)	13392.8	Հայաստանի Տարածքային Զարգացման Հիմնադրամ	13392.80
	Ընդամենը	63227.800		63,227.8
	«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ			

1	Տաթև համայնքի ջրամատակարարման համակարգի վերակառուցում	538,000.0	«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ	523,934.857
2	Շենաթաղ համայնքի ջրամատակարարման համակարգի վերակառուցում	332,200.0	«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ	318,179.706
3	Լոր համայնքի ջրամատակարարման համակարգի վերակառուցում	323,400.0	«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ	309,251.666
4	Գորայք համայնքի ջրամատակարարման համակարգի վերակառուցում	152,700.0	«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ	143,004.801
5	Կարճևան համայնքի ներտնտեսային ոռոգման ցանցի վերակառուցում	73,131.619	«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ	72,096.282
6	Ալվանք համայնքի ներտնտեսային ոռոգման ցանցի վերակառուցում	150,997.938	«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ	92,874.796
7	Լեհվազ համայնքի ներտնտեսային ոռոգման ցանցի վերակառուցում	87,976.722	«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ	83,927.599

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ * ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ

8	Մեղրի համայնքի ներտնտեսային ոռոգման ցանցի վերակառուցում	122,515.115	«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ	109,830.055
9	Ագարակի համայնքի ներտնտեսային ոռոգման ցանցի վերակառուցում	179,949.834	«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ	49,246.095
10	Շվանիձոր-Նոնաձոր համայնքի ներտնտեսային ոռոգման ցանցի վերակառուցում	242265.717	«Գյուղական տարածքների տնտեսական զարգացման ծրագրերի իրականացման գրասենյակ» ՊՀ	224,784.432
	Ընդամենը	2,203,136.9		1,927,130.289
Հայաստանի ֆուլեր տնաշինական կենտրոն				
1	Լեկվազ համայնքի ոռոգման ջրագծերի վերանորոգում	17,216.647	ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալություն	15,566.847
2	Կարճևան համայնքի ոռոգման ջրագծերի վերանորոգում	5,569.847	ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալություն	4,773.047
3	Շվանիձոր համայնքի ոռոգման ջրագծերի վերանորոգում	12,118.032	ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալություն	10,279.632
4	Նոնաձոր համայնքի ոռոգման ջրագծերի վերանորոգում	10,234.351	ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալություն	8,754.95
5	Արծվանիկի կաթի հավաքման կետի կառուցում	20,881.850	ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալություն	9258.0
6	Մեղրի համայնքի ոռոգման համակարգի վերակառուցում	16,221.758	ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալություն	14,771.158

7	Մեղրիի գյուղատնտեսական սպասարկման կենտրոնի կառուցում	14,517.532	ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալություն	14,517.532
	Ընդամենը	96,760.017		77,921.166
	Պատվիրատու՝ «Ագրոբիզնեսի և գյուղի զարգացման կենտրոն» հիմնադրամ			
	«Գյուղատնտեսական և անասնապահական սպասարկման կենտրոնի կառուցում և տարածքի բարեկարգում	35017.137	«Ագրոբիզնեսի և գյուղի զարգացման կենտրոն» հիմնադրամ	35,017.137
	Ընդամենը	35017.137		35,017.137
	Պատվիրատու՝ Իրանի Իսլամական Հանրապետություն			
1	Մեղրի և Ագարակ քաղաքների գազիֆիկացում (2,0 մլն դոլլար)	970,500.0	Իրանի Իսլամական Հանրապետություն	970500.0
	Ընդամենը	970,500.0		970500.0
	Պատվիրատու՝ «Հայջրմուղ-կոյուղի» ՓԲԸ			
1	Կապան-Սյունիք- Աճաճան գյուղերի ջրամատակարարման համակարգերի բարելավում 830969	97692.750	Ասիական բանկ	97,692.75
	Ընդամենը	97692.750		97,692.75
	Պատվիրատու՝ «Իստեյտ Մենեջմենթ ընդ Ադմինիստրեյշն Քամփնի» ՓԲԸ			
1	Տաթև վանական համալիրի եկեղեցական կառույցների վերանորոգում	122211.0	«Իստեյտ Մենեջմենթ ընդ Ադմինիստրեյշն Քամփնի» ՓԲԸ	122211.0
2	Տաթևեր ճոպանուղու կայանի ե/բ կոնստրուկցիաների ուժեղացում	50395.0	«Իստեյտ Մենեջմենթ ընդ Ադմինիստրեյշն Քամփնի» ՓԲԸ	50395.0
3	Տաթև համայնքի ջրագծի կառուցում	12212.0	«Իստեյտ Մենեջմենթ ընդ Ադմինիստրեյշն Քամփնի» ՓԲԸ	12212.0
	Ընդամենը	184818.0		184818.0
	Պատվիրատու՝ Համաշխարհային բնապահպանական հիմնադրամ			
1	Տաթև գյուղում գյուղական մթերքների փաթեթավորման կետի կառուցում	14913.0	Համաշխարհային բնապահպանական հիմնադրամ	14913.0

	Ընդամենը	14913.0		14913.0
	Պատվիրատու՝ Շվեցարական ռազմավարական զարգացման ծրագիր			
1	Հալիծոր համայնքում անասնապահի տան և մակատեղի կառուցում	5970.0	Շվեցարական ռազմավարական զարգացման ծրագիր	3850.0
	Ընդամենը	5970.0		3850.0
	Պատվիրատու՝ Կապանի քաղաքապետարան			
1	Ձորք թաղամասի վերգետնյա կամրջի վերանորոգում	16768.8	ԶՊՄԿ	13,638.44
2	Կապան քաղաքի Ա. Մանուկյան փող մայրերի վերանորոգում	6491.0	պետ բյուջե	6491.0
3	Կապան քաղաքի Մ Հարությունյան, Ձորք և Լենհանքեր թաղամասերի ասֆալտապատում	55000.0	պահուստային ֆոնդ (սուբվենցիա)	53,471.67
	Ընդամենը	78259.8		73,601.11
	Պատվիրատու՝ Գորիսի համայնք			
1	Գորիս քաղաքապետարանի վարչական շենքի նորոգում	10600.0	համայնքային բյուջե	10600.0
	Ընդամենը	10600.0		10600.0
	Պատվիրատու՝ Գորայք համայնք			
1	Գորայք համայնքի խմելու ջրի ներքին ցանցի կառուցում	69755.0	համայնքային բյուջե	69755.0
2	Գորայք համայնքի գյուղապետարանի շենքի վերանորոգում	29964.0	համայնքային բյուջե	27000.0
	Ընդամենը	99719.0		96755.0
	Պատվիրատու՝ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն			
1	Վերիշեն, Վաղատուր, Խոզնավար, Խնածախ և Խնձորեսկ համայնքների ջրարբիացման ցանցը սնող Զիլի ջրամբարի դոտացիոն ջրատարի և ջրընդունիչի վերականգնում	12000.0	ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն	12000.0
2	Վերիշեն համայնքի արոտավայրում փարախի կացարանի կառուցում	13500.0	ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարություն	13500.0
	Ընդամենը	25500.0		25500.00
	Պատվիրատու՝ ՀՀ կենտրոնական բանկ			

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ * ՍՅՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶՊԵՏԱՐԱՆ

1	Սիսիան համայնքի ՀՀ կենտրոնական բանկին պատկանող շենքի հիմնանորոգում	407341.0	ՀՀ կենտրոնական բանկ	342194.0
	Ընդամենը	407341.0		342194.0
	Պատվիրատու՝ «Սյունիք-Ֆուդ»			
1	Պահածոների գործարանի կառուցում Սյունիք համայնքում	950000.0	«Սյունիք-Ֆուդ» ՍՊԸ	500000.0
	Ընդամենը	950000.0		500000.0
	Պատվիրատու՝ Լեռնաձորի համայնք			
1	Բաց և փակ խաղասրահների կառուցում	6,991.320	համայնքային բյուջե	6,991.32
2	Խաղասրահի կառուցում (4,4x 10,8մ)	5,050.630	համայնքային բյուջե	5,050.63
3	Սելավատարի մաքրում և նոր հատվածի կառուցում	6,162.060	համայնքային բյուջե	6,162.06
	Ընդամենը	18,204.010		18,204.01
	Պատվիրատու՝ Արծվանիկի համայնք			
1	Խմելու ջրի ներքին ցանցի նորոգում	11,478.400	համայնքային բյուջե	11,478.4
	Ընդամենը	11,478.400		11,478.4
	Պատվիրատու՝ Մեղրիի համայնք			
1	Մեղրի քաղաքի Անդրանիկի փող թ. 7 հրդեհված բազմաբնակարան շենքի ուժեղացում ու վերակառուցում և թ.9 հրդեհված անհատական բնակելի տան կառուցում	166,919.841	ՀՊՄԿ	148,848.197
2	Մեղրի քաղաքի Օհանջանյան փող թ.92 և 92/1 հասարակական նշանակության շենքի վերակառուցում բազմաբնակարան բնակելի շենքի	58,500.00	Մեղրիի հիմնադրամ	58,500.00
	Ընդամենը	166,919.841		207,348.197
	Ընդամենը մարզում	7658209.131		6,853,672.25